

Izhaja vsak petek. Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Ivan Renko. Izdajatelj: Slovenski Jadran v Kopru. Uredništvo in uprava v Kopru, Santorjeva ul. 26, tel. št. 170. Tiska tiskarna »Jadran« v Kopru. Posamezni izvod 10 din. Priloga »Uradni vestnik okraja Koper« prejemajo naročniki brezplačno. Celoletna naročnina 500, polletna 250, četrtletna pa 130 din. Za inozemstvo letno 1000 din ali 3 in pol dolarja. Bančni račun 65-KB-1-Z-181.

III. PLENUM OKRAJNEGA SINDIKALNEGA SVETA

Za dosledno izvajanje gospodarskih predpisov

Okrajni družbeni plan so gospodarska podjetja našega okraja izpolnila v prvih petih mesecih le 30%. V nekaterih občinah je ta odstotek večji, v drugih manjši. Glede na to se postavljajo pred delovne kolektive, predvsem pa pred sindikalne organizacije težka, vendar pa izvedljiva naloga: v drugem polletju moramo realizirati zahteve letošnjega družbenega plana v okraju Koper. O tem se v soboto razpravljali na III. plenumu Okrajnega sindikalnega sveta v Kopru.

Predsednik Okrajnega sindikalnega sveta Anton Sturm je v svojem poročilu podal izčrpano analizo o izvršitvi družbenega plana v prvem polletju. Dejal je, da je leto 1956, leto gospodarske preorientacije in intenzivne borbe za izvajanje novih gospodarskih ukrepov z vestnim in temeljitim uporabljanjem instrumentov za izvajanje družbenega plana. Poudaril je nujnost izkoriščanja vseh takojmenovanih notranjih rezerv, varčevanja, povečanje

storilnosti dela in racionalno izkoriščanje delovne sile na osnovi proučitve števila delovnih mest ter nje gove primerne zasedbe. Vse to postavlja pred podjetja nalahke naloge, predvsem pred tista, ki doslej niso poslovala v skladu z zahtevami o izvajanju družbenega plana. Odnos vodilnega kadra v podjetjih do družbenega plana in njegovih instrumentov je ponekod nepravilen. Nekatera gospodarska vodstva iščejo objektivne razlage, da bi opravila neizpolnitev družbenih nalog, ter se izgovarjajo na neredno dobavo električne energije in na dejstvo, da so bili občinski družbeni plani sprejeti šele v maju. V tej zvezi poudarjajo, da do izpada ne bi prišlo, če bi že v začetku leta poznali svoje obveznosti in bi v ta namen pravočasno izvedli reorganizacijo dela in proizvodnje. Tak izgovor je jalov. Smernice o preorientaciji našega gospodarstva so bile znane že lansko jesen, tako iz referata Predsednika republike, kakor tudi iz razprav naših vodilnih gospodarstvenikov. O istem vprašanju je obširno razpravljala Okrajni ljudski odbor na svojem zasedanju v novembru, občni zbor Okrajnega sindikalnega sveta v januarju, okrajna konferenca Zveze komunistov in okrajna konferenca Socialistične zveze. Če bi nekatera upravna vodstva naših podjetij resno in odgovorno sprejela ter izvajala smernice in priporočila teh družbenih organov in sledila vzgledu drugih podjetij, ki danes nimajo nobenih težav in so uspešno izpolnila predvideni polletni plan, s tem da bi uporabila vse možnosti njihovega hitrejšega gospodarskega razvoja, ne bi zašla v sedanje težave.

Nekateri menijo, da so zaloge v podjetju znak začetka gospodarske krize. Ta trditve je neutemeljena. Ze sedanji rezultati izvajanja novih gospodarskih ukrepov dokazujejo,

da smo v kratkem času stabilizirali naše gospodarstvo. Obtok denarja se je v času od novembra do maja znižal za več kot 11 milijard dinarjev. Cene industrijskim proizvodom so se v glavnem ustalile. Tako na primer: cene volnenih tkanin in obovne so ostale na isti višini kot so bile lansko jesen, cene bombažnih tkanin so se znižale za 6%; le prehrabeni predmeti so se podražili za 2% v primerjavi z lanskim letom, medtem ko je bil njihov skok leta 1954 zaznamovan z 18%. Letos smo izvozili blaga v vrednosti 11 milijard več kakor lani, uvoz pa je vrednostno ostal na isti višini. Zaloge industrijskega blaga so dokaz stabilizacije gospodarstva in je nujno, da ima država določene zaloge, ki jih pa še vedno nimamo v dovoljni meri. Le-te povzročajo znižanje cen in zaostrujejo težnjo po boljši kakovosti, večji izbiri in ustvarjajo večji izvoz, kar vsekakor ugodno vpliva na uravnovešene zunanje trgovinske bilance.

V razpravi so zastopniki občinskih sindikalnih svetov, razen piranskega, kjer je ObLO že izvršil temeljito analizo polletne realizacije plana, poročali da nimajo pregleda o tem, ker občinski ljudski odbori še niso izvršili tozadevnih analiz. Razprava je potrdila, da je neizvršitev polletnega plana v veliki meri subjektivnega značaja in ugotovila, da so delovni kolektivi, ki so z razumevanjem sprejeli našo novo gospodarsko politiko pripravljene, da jo dosledno izvajajo, vendar pa vodstva nekaterih podjetij ne nudijo pri tem izvajanju dovolj pomoči, ker je še vedno občutno pomanjkanje organizacije dela, ker se še ne izvaja povsod nagrajevanje po učinku dela na tistih delovnih mestih, kjer je to ekonomsko utemeljeno, in podobno.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Prijateljski obiski

V zadnjih dneh so obiskali kraje ob slovenski obali številni tuji gosti. Delegacija francoske socialistične stranke, v kateri je bilo 15 rudarjev iz departmana Pas de Calais, je na povabilo Glavnega odbora SZDL Jugoslavije po obisku industrijskih objektov naše države bivala pet dni v Portorožu. V tej skupini so bili tudi člani Glavnega odbora francoske socialistične stranke, ki jo je vodil Oscar Cattenne. Ob svojem obisku so se predvsem zanimali za izvajanje družbenega upravljanja v naši državi.

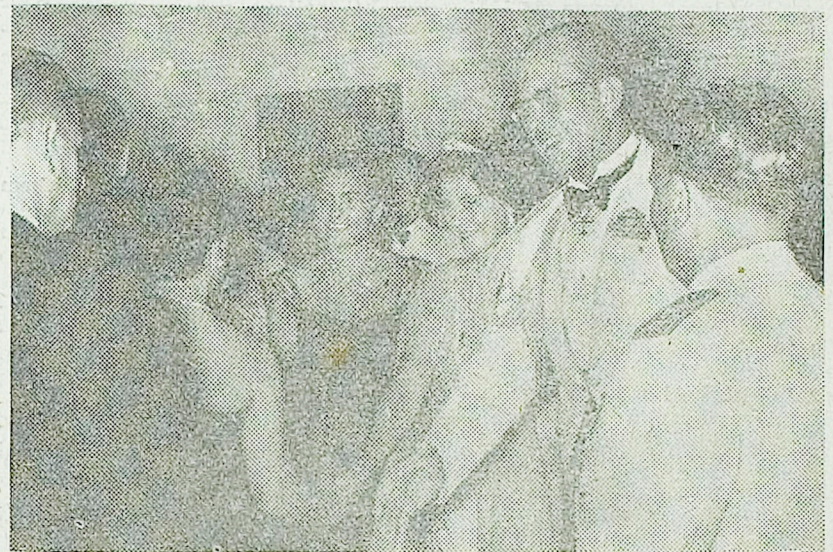
Pretaklo sredo sta obiskala Postojno in Koper predsednik »Domovine« iz Budyšina Kurt Krene in dr. Jan Šolfa, tajnik te lužičko-srbske osrednje organizacije, ki je po svoji množičnosti in po izredno razgibanem kulturno-političnem delovanju po vseh krajih Vzhodne Nemčije, kjer žive Lužički Srbi, sploh edini predstavnik tega najmanjšega slovanskega naroda.

V spremstvu okrajnih političnih in zadrughnih funkcionarjev sta se draga gosta s svojimi soprogami živo zanimala za naše družbeno upravljanje in delavsko samoupravljanje ter se navdušeno izražala o vsem, kar sta videla v naših zadrugh, industrijskih podjetjih it.l., posebej pa še o prirodnih lepota Slovenskega Primorja.

Na 45 inozemskih študentov iz 12 držav, ki so se udeležili študent-

skega seminarja v Ljubljani, na katerem so predavatelji seznanili udeležence z nekaterimi našimi notranje političnimi in gospodarskimi vprašanji, je v ponedeljek obiskalo Koper. Na svojem večdnevnem potovanju in v spremstvu jugoslovanskih študentov, so si ogledali Gorenjsko, Goriško, Spodnje vipavsko dolino in kraje ob naši obali. V Kopru so jim pripravili prisrčen sprejem. Podpredsednik OLO Koper Franc Klobučar jim je v zdravici želel prijetno bivanje ob slovenskem morju, ter poudaril, da so taka srečanja študentov doprinos k utrjevanju miru na svetu ter priložnost za izmenjavo misli. Izrazil je prepričanje, da so se vsi obiskovalci seminarja lahko temeljito seznanili z naporji naših narodov za izboljšanje življenjske ravni na osnovi socialističnih načel.

Študenti Poljske, Francije, Malaje, Burme, Nove Kitajske, Indije, Indonezije, Finske, Norveške, Holandije, Grčije, Italije, Mehike, Gvatemale, Anglije, Združenih držav Amerike, Svice, Nemčije, Avstrije in Jugoslavije so ob tej priložnosti manifestirali željo, da se odstrani vsak poskus napadnosti in sovražnosti, da bi narodi vsega sveta še v nadalje živeli v miru. Vsi so se zelo pohvalno izrazili o bivanju v naši državi in se zahvalili za prijazno gostoljubnost.

Predsednik Tito se je vrnil z obiska na Krfu v domovino. Na tem prijetnem grškem otoku se je mudil skupaj s svojo soprogo Jovanko nekaj dni kot gost grškega kraljevskega para kralja Pavla in kraljice Frederike. Čeprav je bil obisk zasebnega značaja, je vendar prišlo do sestanka med predsednikom Titom in predsednikom grške vlade Karamanlisom. Državnika sta se razgovarjala o mednarodnem političnem položaju ter v tem okviru proučila tudi Balkanski pakt in odnose med obema državama. Po sestanku je predsednik grške vlade izjavil novinarjem, da so razgovori potekali v vzdušju prijateljstva in iskrenosti in da so sklenili že tako izvrstne odnose med obema deželama v prihodnje še bolj utrditi. Karamanlis je tudi izjavil, da grška vlada ni prosila Jugoslavije, naj posreduje v grško-turškem sporu. Pripomnil pa je, da so med razgovori obravnavali tudi ciprsko vprašanje.

Na sliki predsednik Tito, kralj Pavel s kraljico Frederiko in Jovanka Broz v pogovoru s povabljenimi gosti.

Skrb za kadre v zadrughništvu

Na drugem občnem zboru Okrajne zadrughne zveze v Kopru meseca junija letos so delegati obširno razpravljali o vprašanju kadrov v našem zadrughništvu. Ugotovili so, da je kader precej pomanjkljiv, posebno v tistih zadrughah, ki so bolj oddaljene od središč. V nekaterih zadrughah sploh nimajo kvalificirane osebe, temveč le tečajnike in zdaj nameščence z nekaj leti prakse. Kar pa zadeva panoge za pospeševanje kmetijstva, so razmere iste. Zato so delegati na občnem zboru zadržali nov upravni odbor, naj po svoji možnosti poskrbi, da bodo zadrugh čimprej dobile kvalificirane osebe ne samo za administrativne posle, temveč za vse panoge kmetijstva. V ta namen so ustanovili pri Okrajni zadrughni zvezi sklad za štipendije in imenovali komisijo, ki bo iz tega sklada dodeljevala štipendije učencem, dijakom, študentom na univerzi in tečajnikom. Na občnem zboru so poudarili, da bi morale tudi posamezne zadrugh poskrbeti na svojem področju za kadre, ki bodo kos težkim nalogam, zlasti sedaj, ko so zadrugh dejansko prevzele na sebe celotno gospodarsko in kulturno življenje na vasi.

Na Primorskem imamo žal samo dve enoletni šoli, na katerih se vzgajajo naši bodoči napredni kmetijski delavci. To sta šoli v Ravnah pri Pivki in Lože pri Vipavi. V Ravnah si učenci pridobijo znanje iz sadjarstva in živinoreje, v Ložah pa v glavnem iz vinogradništva in vrtnarstva. Priznati pa moramo, da doslej tudi ti dve šoli nista bili obiskovani tako, kakor bi bilo pričakovati in kakršne so bile potrebe pri našem kmetijstvu. Posebno še, če upoštevamo, da se večina prebivalstva na Primorskem preživlja s kmetijstvom. Industrija je namreč pri nas šele v prvih povojih, razen par izjem, medtem ko je kmetijstvo na precej visoki stopnji.

Vzrok za tako majhen obisk na kmetijskih šolah je treba brez dvo-

ma pripisati slabemu zanimanju naših zadrugh in naših kmetovalcev za boljše kadre. Če hočemo dvigniti naše kmetijstvo na višjo raven in s tem tudi dohodke prebivalstva, moramo tudi poskrbeti za kadre, ki bodo sposobni to izvršiti. (Nadaljevanje na 2. strani)

Prvi nabor JLA

V ponedeljek in torek je bil v Izoli prvi nabor mladincev izolske občine, ki bodo v jeseni nastopili sluzenje kadrovskega roka v Jugoslovanski ljudski armadi. K naboru se je prijavilo nad 70 mladincev.

Za to slovesnost, ki je bila prva te vrste v novopriključenih krajih, je prebivalstvo Izole okrasilo mesto z zastavami ter v velikem številu prisostvovalo naboru. Mladinke so rekrutom poklonile tradicionalni slovenski šopek: nageljne z rožmarinom in roženkrautom. Ob zaključku navačenja je Občinski komite ljudske mladine v Izoli priredil bodočim vojakom prisrčen družabni večer. Prisostvovali so mu tudi predstavniki ljudske oblasti, JLA, množičnih organizacij in številno prebivalstvo. Na večerju so nabornikom nazdravili povabljeni gosti, ki so v zdravica h poudarili pomembnost tega dogodka za njihovo nadaljnje življenje ter izrazili prepričanje, da bodo s svojim vedenjem in voljo, da se čimprej privadijo ravnanju z orožjem za obrambo domovine, v ponos Izoli in v zgled drugim njihovim enotam. Naborniki so poslali tudi pozdravno brzojavko Vrhovnemu komandantu JLA maršalu Titu, v kateri pravijo med drugim:

»Tovariš Maršal! Ob prvi rekrutaciji mladincev izolske občine izražamo veselje in zadovoljstvo, da bomo lahko služili vojaški kadrovski rok v naši herojski JLA. Zagotavljamo, da bomo s ponosom obkeli uniformo rodu, v katerem bomo služili. Naša največja želja je, da bomo postali hrabri Titovi vojaki.«

Reorganizacija gostinstva v Postojni

Na zadnji seji gospodarskega sveta postojnske občine so razpravljali o finančnih težavah, v katere so zašli nekateri gostinski obrati v letošnjem polletju. Ugotovili so, da je temu vzrok slab obisk, ponekod pa neupoštevanje predpisov. Tak primer je v Jamski restavraciji, ki je imela v času izven sezone v službi povprečno deset nameščencev več, kot je bilo predvideno, in so si kljub temu delili še trinajsto plačo in nagrade. Pregled realizacije plana za letošnje prvo polletje je namreč pokazal, da so finančne težave gostinskih podjetij mnogokrat posledica nepravilnega razporejanja kadrov.

V tej zvezi so člani gospodarskega sveta predlagali, da bi se obrata sezonskega značaja hotel Javornik in Jamska restavracija priključila k obratom, ki imajo skozi vse leto bolj ali manj stalen promet. S tako rešitvijo tega vprašanja naj bi se zmanjšal upravni aparat in razporeditev delovne sile, da bi bila bolj sistematična. Nekateri člani so bili mnenja, da bi ta ukrep pozitivno vplival na nadaljnji razvoj gostinstva v Postojni in so v utemeljitev tega predloga navedli izboljšanje trgovinske dejavnosti po združitvi manjših trgovskih podjetij v dve večji. Po daljši razpravi so sklenili, da posebna komisija gospodarskega sveta podrobno prouči stanje posameznih gostinskih obratov, da se posvetuje z delovnim kolektivom in z upravniki prizadetih gostišč, ter da izdela predlog za rešitev tega vprašanja.

Na seji so odobrili podjetju »Export-Import Jadran« iz Sežane ustanovitev poslovalnice v Postojni, odobrili Mestni pekarni za odkup peči investicijsko posojilo v znesku 1.630.000 dinarjev, nadalje so sprejeli sklep, da bodo predlagali podjetju »Elektro-krom« Postojna združitev s podjetjem »Radiotehnika«, in da bi dejavnost podjetja »Naša knjiga« prevzela založba »Lipa« iz Kopra. Razpravljali so tudi o uvedbi pavšalnega obračuna in o določitvi višine pavšalnega zneska obdavčitve gostinskimi in obrtniškimi podjetjem postojnske občine.

Ština

Sprehod PO SVETU

Nacionalizacija sueške družbe je ta teden v ospredju svetovnih političnih dogodkov. Takoj ko je predsednik Naser podpisal dekret o nacionalizaciji, so po vsem Egiptu priredili vseljudske manifestacije. Z odobravanjem so sprejeli ta sklep v vseh arabskih državah, v Indiji, Sovjetski zvezi, LR Kitajski in še v nekaterih drugih državah, medtem ko so Velika Britanija, Francija in ZDA takoj sklicale izredni sestanek svojih zunanjih ministrov, na katerem proučujejo nastali položaj. Predstavniki treh zahodnih velesil so že po prvem dnevu razgovorov objavili skupno poročilo, v katerem je rečeno, da je položaj v zvezi s Suezom resen in da je treba ohraniti prekop kot mednarodno vodno pot v skladu s konvencijo iz leta 1888. Hkrati sta Velika Britanija in Francija blokirali egiptovsko premoženje v njihovih državah.

Nacionalizacija sueške družbe je brez dvoma odločna in pravilna poteza mlade egiptovske republike. To je še en dokaz več, da osvobodilnih gibanj narodov bivših odvisnih dežel ni mogoče zaustaviti. Hkrati predstavlja to dejanje odločen odgovor Veliki Britaniji in ZDA, ki sta že obljubljeno pomoč Egiptu za izgradnjo asuanskega jezusa zavrnili. Asuanski jez bomo zgradili vzlic temu — je dejal predsednik Naser v svojem govoru ob podpisu dekreta o nacionalizaciji. Zato bomo porabili dohodek od Sueškega prekopa, ki znašajo do 100 milijonov dolarjev letno. Hkrati pa je zatrdil, da ni nobene bojazni, da bi bila plovba skozi Sueški prekop kdajkoli ogrožena.

V Beogradu so izmenjali ratifikacijske instrumente dveh konvencij med Jugoslavijo in Sovjetsko

zvezo. Gre za konvencijo o ureditvi vprašanja državljanstva oseb z dvojnimi državljanstvom in za konvencijo o kulturnem sodelovanju. V prihodnje bodo morale osebe, ki stalno bivajo na ozemlju ZSSR, pa hočejo obdržati državljanstvo FLRJ, predložiti izjavo o tem veleposlaništvu FLRJ v Moskvi. Rok za predložitev izjave je leto dni po uveljavljanju konvencije. Osebe, ki žive stalno na ozemlju FLRJ, pa žele obdržati državljanstvo ZSSR, so dolžne v tem roku predložiti prijave o tem v veleposlaništvu ZSSR v Beogradu. Kulturna konvencija pa predvideva razširitev sodelovanja na kulturnem področju v duhu nedavnih sovjetsko-jugoslovanskih državnih razgovorov v Moskvi.

Nehru je govoril v indijskem parlamentu o trojnih razgovorih na Brionih. Predsednik indijske vlade je med drugim izjavil, da so na trojnih razgovorih na Brionih izrazili skupna gledišča glede čedalje večje želje po miru in aktivni koeksistenci, glede razdelitve sodobnega sveta na bloke in glede nujne potrebe po postopni razorožitvi in takojšnji prepovedi jedrskih eksplozij. Nehru je tudi

Za dosledno izvajanje gospodarskih predpisov

(Nadaljevanje s 1. strani)

Tudi sindikalne organizacije niso svoje naloge izvršile v celoti. Čeprav so izvedle vrsto kolmečenih novih gospodarskih smernic in predpisov v začetku njihovega uveljavljanja, se ponekod ne zanimajo, kako se le-te izvajajo v praksi. Niso niti iskale niti dobile potrebnih podatkov v tej zvezi od vodstev podjetij, da bi lahko zasledovale ta gospodarski proces.

Na osnovi poročila in razprave je III. plenum OSS sprejel vrsto zaključkov in obvezal sindikalne podružnice in občinske sindikalne svete, da jih dosledno izvajajo. Med njimi so najpomembnejši:

Občinski sindikalni sveti morajo takoj proučiti analize o realizaciji polletnega družbenega plana, ki jih sedaj sestavljajo občinski ljudski odbori. Na osnovi teh analiz naj s sodelovanjem predstavnikov oblasti in množičnih političnih organizacij sestavijo komisije, ki bi v podjetjih, kjer je stanje nezadovoljivo, ugotovile objektivne in subjektivne vzroke neizvrševanja družbenih obveznosti, da bi o tem seznanile delovni kolektiv ter ga opozorile na možnosti izboljšanja dela v drugem polletju.

Sindikalne organizacije morajo stremeti za tem, da tehnična vodstva podjetij čimprej proučijo tehnološki proces, ki je v marsikaterem podjetju na nizki ravni in izboljšajo organizacijo dela. Pri tem morajo dosledno pobijati napačno mišljenje nekaterih strokovnjakov, ki menijo, da je mogoče dobro organizacijo dela izvesti le v novih podjetjih in z novimi proizvodnimi kapacitetami. Sindikalne organizacije naj proučijo tudi vprašanje zaposlitve odgovarjajočega strokovnega kadra in naj za pomoč zaprosijo sorodna podjetja ali pa republiški zavod za pospeševanje proizvodnje. Podjetja, tako priporoča plenum, naj izvršijo temeljito analizo upravičenosti obstoja posameznih delovnih mest, ugotovijo naj koliko in kakšno strokovno usposobljenost delavstva rabijo, ter naj v primeru prekomernega števila delovne sile odpuščajo v prvi vrsti tiste, ki se lahko zaposlijo v gospodarskih panogah, kjer je pomanjkanje kadra. Predvsem v kmetijstvu.

Podjetja imajo šestkrat tudi neažurno knjigovodstvo in sindikalne organizacije lahko zahtevajo od organov družbenega upravljanja, da uslužbenci tega sektorja podjetja, ki so za svoje delo plačani kot strokovnjaki v knjigovodstvu, izvršujejo svoje delo pravočasno, vestno in natančno. Sindikalne organizacije morajo tudi posvetiti več pozornosti prekomernemu številu obolenj in obratnih nezgod, ki so vzrok zniža-

poudaril, da so trije državniki izrazili skupno prepričanje, da je sodelovanje LR Kitajske nujno potrebno pri obravnavanju problemov Daljnega vzhoda, hkrati pa so opozorili, da je treba najti pravično in mirno ureditev alžirskega vprašanja in prenehati sovražnosti.

Nemci morajo sami ustvariti notranje pogoje za ponovno združitve Nemčije. Tako je rečeno v zaključni resoluciji zasedanja CK Enotne socialistične partije Vzhodne Nemčije. Ker sta v Nemčiji dva različna družbena sistema, njena ponovna združitve ne more biti formalno stanje.

Centralni komite pozdravlja nato v resoluciji vzpostavitev prijateljskih stikov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo ter med KP ZSSR in ZKJ, obžaluje, da je prišlo do lažnih obtožb Informbiroja do ZKJ in odkritosrčno želi, da bi se razvijali prijateljski stiki med DR Nemčijo in Jugoslavijo ter med ZKJ in Enotno socialistično partijo.

V Moskvi so se začela japonsko-sovjetska pogajanja o sklenitvi mirovne pogodbe. Doslej so se že sporazumeli o vrnitvi japonskih vojnih zločincev, ki prestajajo kazen v SZ. Sporna pa so predvsem teritorialna vprašanja, zaradi katerih so tudi prekinili razgovore v Londonu. Japonska namreč zahteva, naj ji vrnejo otoke Habomai, Čekovan, Kanašari, Etoro, Kurilske otoke in Južni Sahalin.

nju proizvodnosti dela in gospodarskemu neuspehu podjetja.

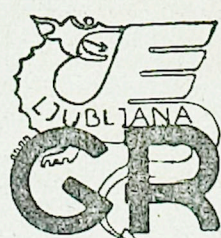
Višje plače so odvisne od večje storilnosti dela, le-ta pa je odvisna od pravilnega nagrajevanja. Zato je naloga sindikalnih organizacij, da dosledno zahtevajo uveljavljanje plačevanja dela po učinku na vseh tistih delovnih mestih, kjer je to mogoče. V tem pogledu bo potrebno še veliko dela, saj je znano, da je v vseh gospodarskih panogah na področju bivšega okraja Koper le 25% zaposlenih plačanih po učinku dela, na področju bivših okrajev Sežana in Posojna pa po 44%.

Za boljšo organizacijo dela in za povečanje storilnosti ter aktivnega in pravilnega delavskega upravljanja je nujno, da podjetja s pomočjo sindikalnih organizacij organizirajo strokovne tečaje, seminarje in predavanja za svoje člane.

Tretji plenum OSS je poudaril, da bodo te naloge lahko izvršili le v tesnem sodelovanju z organi oblasti, z občinskimi komiteji ZKS, SZDL (zlasti z njenimi komisijami za družbeno upravljanje) in z organizacijami LMS. Sindikalne organizacije morajo biti stalno obveščene o delu podjetja in je zato potrebno, da pripravljajo izdajanje vsaj štromesečnih, če že ni mogoče enomesečnih biltenov o delu, o uspehih in neuspehih posameznih sektorjev podjetja, kakor tudi o delu celotnega delovnega kolektiva.

ČLANI SZDL!

Naročajte, berite in širite svoje glasilo »Slovenski Jadrani«, ki Vas izčrpno obvešča o vseh važnejših dogodkih

III. mednarodna razstava radia in telekomunikacij

OD 4.—12. AVGUSTA 1956

Televizijski sprejemi — Cesta televizijskih sprejemnikov — Televizija v javnih lokalih LJUBLJANE — Najnovejša dognanja s področja radia in telekomunikacij.

Sodelujejo: ANGLIJA, AVSTRIJA, FRANCIJA, BELGIJA, SSSR, ZAH. IN VZHODNA NEMCIJA TER JUGOSLAVIJA

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE - LJUBLJANA

25% popust na železnici

Pregled moči in množičnosti gasilstva

V soboto in nedeljo bo v Mariboru II. gasilski festival Slovenije. Več tisoč prostovoljnih in poklicnih gasilcev bo sodelovalo v svečanem sprejedu, v katerem bodo nastopile tudi motorizirane gasilske enote, nato pa bodo izvedli vrsto nastopov, vaj in prikazali praktično uporabo gasilnega orodja.

S to mogočo manifestacijo se bodo slovenski gasilci že drugič po osvoboditvi v tako velikem številu predstavili širši javnosti ne le kot pomembna družbena organizacija, ki opravlja svojo človekoljubno

Skrb za kadre v združništvu

(Nadaljevanje s 1. strani)

šiti. Primanjkuje nam živinorejcev, sadjarjev, vrtnarjev, agronomov, tehnikov itd. Vsaka zadruga bi morala imeti strokovno osebje za tiste panoge kmetijstva, s katerimi se prebivalstvo na njenem področju ukvarja.

Komisija za štipendije pri Okrajni zadrugi zvezi se je prejšnje dni sestala in proučevala celotno problematiko kadrov v našem združništvu. Sklad za štipendije res ni tako visok, da bi z njim lahko vzdrževali v strokovnih šolah toliko učencev, kolikor imamo potreb, vendar predstavlja znatno pomoč za vzgojo novega strokovnega kadra. Na sestanku so člani komisije ugotovili, da bi bilo za prvo silo potrebno, da najmanj dvajset učencev iz okraja obiskuje živinorejsko sadjarsko šolo v Ravnah in prav toliko vinogradniško vrtnarsko v Ložah. Iz sklada za štipendije bi delno krili vzdrževalnino v teh šolah, ostalo bi dale posamezne zadruge, posestva in starši. Če pa starši ne bi zmogli plačevati svojega deleža, bi se štipendija zvišala. Seveda bi morali obiskovati kmetijsko šolo samo tisti učenci, ki bodo po končani šoli ostali doma na posestvu, ekonomiji ali na državnem posestvu. Ni zaželeno pošiljati v kmetijsko šolo otrok, ki se bodo kasneje v življenju posvetili drugim poklicem. Za sprejem v ti dve šoli se zahteva dva razreda gimnazije ali pa osnovna šola s sprejemnim izpitom iz slovenščine in računstva. Kandidati pa morajo imeti najmanj 16 let, le izjemno se sprejmejo mlajši.

Čeprav traja pouk samo eno leto, vendar si učenci pridobijo precejšnje znanje, ker se učijo ne samo teorije, temveč delajo tudi praktično. Ko se vrnejo domov, na ekonomijo ali državno posestvo, so takšni mladi fantje velika opora in pomoč ne samo staršem in zadrugam, temveč tudi agronomom in tehnikom. Kasneje se z različnimi tečaji lahko specializirajo za posamezne kmetijske panoge. Okrajna združna zveza štipendira tudi nekaj dijakov na Srednji kmetijski šoli v Mariboru in na agronomski fakulteti, kakor tudi tečajnike za administrativna dela v zadrugah. Tako bodo postopoma vse naše zadruge dobile sposoben kader, ki bo znatno prispeval k dvigu našega kmetijstva in h graditvi socialističnih odnosov na vasi. ru

nalogo ob najštevilnejših nezgodah in nesrečah, temveč tudi kot trdna in disciplinirana skupnost, ki ima v socialistični družbi pomembno politično, vzgojno in kulturno nalogo. II. gasilski festival bo pokazal dosedanje uspehe naših gasilcev v luči gospodarske, požarno-varnostne in kulturne dejavnosti. Utrdil bo njihovo delo in brez dvoma tudi številčno okreplil njihove vrste. Dal bo novih pobud in še tesneje povezal gasilsko organizacijo z delovnimi kolektivi in množičnimi organizacijami. Obiskovalci festivala bodo lahko z zadovoljstvom ugotovili, da imamo v gasilskih vrstah najbolj požrtvovalne člane naše družbe, ki so pripravljani ob vsakem času izpostaviti varnost svojega življenja za očuvanje nas in našega imetja.

Slovenskim gasilcem ob njihovem prazniku čestitamo tudi mi, in jim želimo, da bi imeli v prihodnje kar največ uspeha pri delu, predvsem pa pri vključevanju mladine v njihove vrste!

Nakratko

NAJDIŠČE LIGNITA PRI ZAGREBU. Rezerve lignita, ki so jih izsledili pri Kravarskem v neposredni bližini Zagreba, cenijo na 30 milijonov ton. Ker je najdišče v neposredni bližini Zagreba, bo prevoz zelo poceni. Ta lignit bodo uporabljali za novo termoelektrarno, ki bo dajala elektriko in bo s toplim zrakom grela industrijske naprave v vzhodnem delu mesta. Zagrebški ljudski odbor je odobril 100 milijonov dinarjev za začetek dela pri tej novi elektrarni in sprejel odločbo o ustanovitvi podjetja, ki bo izkoriščalo lignit pri Kravarskem.

DVE NOVI OCEANSKI LADJI. Te dni bo reška ladjedelnica dogradila dve veliki oceanski ladji po 10.000 ton nosilnosti in sicer tramper »Drvar« za jugoslovansko linijsko plovbo in tramper »Covado« za švicarsko tvrdo »Oceana Shipping«. Tramper »Drvar« je prva ladja z 10.000 tonami nosilnosti, ki je bila zgrajena v naši državi za domače potrebe in je tudi opremljena s strojem domačega izdelka, parno turbino, ki so jo izdelali v tovarni »Jugoturbina« v Karlovcu. Ladja je imela že več poskusnih voženj in ugotovitve so bile zadovoljive.

NOVI ŠIVALNI STROJI. Tovarna »Slavonski Partizan« v Slavovskem Brodu je začela s proizvodnjo šivalnih strojev. Sedaj so izdelali prvo serijo šivalnih strojev, ki jih dobavljajo po želji in sicer odprti kabinet po ceni 73.000 dinarjev, zaprti kabinet pa po 78.000 dinarjev. Prav tako pričakujejo, da bodo začeli izdelovati šivalne stroje v tovarni »Vlado Bagat« v Zadru.

1600 MILIJONOV ZA GRADBNISTVO IN GOSTINSTVO. Zagrebški ljudski odbor je dal Narodni banki načelno jamstvo za kredit 1600 milijonov dinarjev, ki ga bodo porabili za modernizacijo gradbenih in hotelskih podjetij v mestu. To jamstvo bo omogočilo podjetjem udeležbo na XIV. natečaju za investicijska posojila iz splošnega investicijskega sklada.

Koper

V sredo je prišla na letovanje v Koper, Portorož in Savudrijo skupina stoosemdesetih letoviščarjev iz Češkoslovaške. V štirinajstodnevem bivanju ob slovenski obali bodo napravili več izletov. Ogleдали si bodo grad Socerb, Poreč in znamenitosti Kopra.

Tega dne je prispelo v Koper tudi 13 avtobusov z letoviščarji iz osrednje Slovenije. Kaže, da se je turistična sezona vendarle začela. Potovalni uradi menijo, da bo v prihodnjih dneh dotok turistov večji, kot pa je bil lani ob istem času.

Kako upravljamo

Komune se vse bolj uveljavljajo kot skupnost proizvajalcev in potrošnikov

Iz razgovora našega sodelavca s predsednikom komisije za družbeno upravljanje pri OK SZDL tov. Jožetom Žižkom.

VPRAŠANJE: Kakšen je vpliv letošnjega družbenega plana na razvoj komun kot socialno ekonomskih skupnosti prebivalcev občine?

Odgovor: Menim, da so prav naloge, ki jih postavlja letošnji družbeni plan, bistveno prispevale k temu, da se vloga občin kot skupnosti proizvajalcev in hkrati potrošnikov vidno krepi. Stevilni sestanki, ki so jih imeli predstavniki občin v našem okraju s predstavniki posameznih podjetij, in dalje, širši skupni sestanki predstavnikov občinskih ljudskih odborov s predsedniki delavskih svetov, direktorji, predsedniki sindikalnih organizacij in sekretarji osnovnih organizacij ZK na področju skoraj vseh občin, pomenijo nedvomno nove, potrebne prilagoditve oblike življenja in vraščanja občanov v komunno. To moramo trdit, ne zaradi omenjenih sestankov, ki jih prej ni bilo, temveč zaradi problemov, ki so jih obravnavali na teh sestankih in načina samega obravnavanja. Velja namreč poudariti, da tolikšno število državljanov še nikoli doslej ni presojalo in analiziralo gospodarske dejavnosti podjetij v komunah, kakor tudi negospodarskih možnosti in potreb občine kot celote. Prav to množično spoznavanje državljanov s celotno gospodarsko problematiko v občini in njihovo soodločanje o nadaljnjem razvoju gospodarskega življenja občine, ne more ostati brez pozitivnih rezultatov.

VPRAŠANJE: Na okrajni konferenci SZDL je bilo precej govora o pomanjkljivosti v delu potrošniških svetov. Ali se je stanje do danes že kaj izboljšalo?

Odgovor: Že na okrajni konferenci SZDL je komisija za družbeno upravljanje sprejela priporočilo, da bi bilo umestno uvesti sistem stalnih odjemalcev pri vseh tistih trgovskih podjetjih, kjer za to obstajajo pogoji. Potrošniški sveti pri trgovskih podjetjih na drobno pa naj bi se na izbranih iz vrst stalnih odjemalcev, ker bi bila na ta način povezava med trgovskimi podjetji, oziroma poslovalnicami in potrošniki mnogo boljše. Kljub priporočilu okrajne Trgovske zbornice, naj trgovska podjetja začnejo zbirati stalne odjemalce in uvajati nakupne knjižice, pa trgovska podjetja doslej tega še niso začela izvajati. Iz te-

ga bi mogli sklepati, da trgovska podjetja glede stalnih odjemalcev še niso posebno navdušena, kar ni najboljši znak. Pričakujemo pa lahko, da bodo trgovska podjetja, posebno živilske stroke, kmalu uvidela prednosti sistema stalnih strank z nakupnimi knjižicami, kar bo tudi boljše osnova za delo potrošniških svetov pri trgovskih podjetjih na drobno.

Potrošniške svete pri grosističnih trgovskih podjetjih so začeli pravkar ustanavljati v Piranu in nekaterih drugih občinah. Podoba je, da bodo potrošniški sveti pri grosistih kmalu zaživeli, saj imajo spričo tega, da bodo sestavljeni pretežno iz predstavnikov trgovskih podjetij na drobno, vse pogoje za uspešno delo.

VPRAŠANJE: Kakšni so rezultati posvetovanja predstavnikov hišnih svetov v okrajnem merilu, ki je bilo na pobudo komisije za družbeno upravljanje?

Odgovor: Razen drugih priporočil, ki so rezultat tega posvetovanja, je najpomembnejše priporočilo, na temelju katerega naj bi se ustanovili tako imenovani področni hišni sveti, ki bi vključevali več stanovanjskih zgradb v določenem strnjem okolju. Ti področni hišni sveti bi bili posebno koristni v naseljih, kjer prevladujejo eno-ali dvostanovanjske hiše, ki sedaj še niso vključene v družbeno upravljanje stanovanj. Področni hišni sveti bi imeli razen drugih še to prednost, da bi omogočili strankam ureditev raznih servisnih delavnic za pomoč gospodinjam, nadalje otroška igrišča in drugo. Zaradi teh prednosti bo komisija za družbeno upravljanje priporočila njihovo ustanovitev.

VPRAŠANJE: Kaj smatrate, da bi moglo glede na današnje okoliščine pospešiti razvoj delavskega samoupravljanja posebno na področju trgovine in gostinstva?

Odgovor: Mnenja sem, da bi uvedba novega plačnega sistema, ki bi bil bolj stimulativen kot je sedanj in omenjenih dveh vejah našega gospodarstva občutno doprinesla k odkrivanju notranjih rezerv, k pravilnejšemu odnosu do potrošnikov in tudi k nadaljnjemu razvoju delavskega samoupravljanja v trgovinah in gostinskih podjetjih. Tako bi na primer sistem procentualnega nagrajevanja po prometu pri osebju, ki ima neposredni stik s potrošniki

po vsemu sodeč povečal zainteresiranost članov kolektiva za delo, istočasno pa bi omenjeni sistem nagrajevanja vzbudil organe delavskega upravljanja v gostinstvu in trgovini k reševanju vrste problemov, s katerimi se doslej niso v dovoljni meri ukvarjali (dosledno ugotavljanje potrebe po delovni sili, disciplina itd.).

LOKEV

Načrt za gradnjo napajališča v Lokvi bo verjetno v kratkem potrjen. Predračun znaša 1.200.000 dinarjev. V tej vsoti so všteta tudi vsa dela, ki jih bodo opravili vaščani sami. V tej zvezi so na enem izmed nedavnih zborov volivcev sprejeli sklep o uvedbi krajevnega samopriskevka, določili obveznosti posameznih gospodarstev za gradnjo ter izvolili odbor, ki bo vodil in nadziral dela.

Bilo bi prav . . .

. . . če bi kolektiv Istra-sadje v Izoli poslušal naš nasvet, ki smo ga dali v podrubriki »Bilo bi prav« v št. 23 našega lista z dne 1. VI. 1956, ko smo zapisali: »Bilo bi prav, če bi novoizvoljeni Delavski svet podjetja »Sadje-zelenjava« v Izoli dobrodu proučil, kam bi privedel podjetje dosednji način gospodarjenja.« Podoba je, da bi namesto izgube, ki jo izkazuje podjetje, že lahko imeli dobiček, če bi se oprijeli našega nasveta.

. . . če bi terenski organizaciji SZDL in ZK na področju Ankarana podprli prizadevanje vodstva »Turista« v Ankaranu, ki si uspešno prizadeva smotrno gospodariti.

. . . če bi grosistično trgovsko podjetje »Prerad« pri Sv. Luciji temeljito proučilo svoje tržišče in se boljše usposobilo za konkurenco.

. . . če Kmetijska zadruga Čežarji-Pobegi ne bi skušala več prodajati jedilnega olja za 22 do 32 dinarjev dražje, kakor je določena cena; prav tako pa tudi ne jedilne masti in soli.

. . . če bi že imenovani potrošniški svet za trgovino v Semeđeli čimprej začel delati in še med drugim pozanimal o točnosti tehtnice v svoji trgovini.

. . . če bi se upravni odbor trgovskega podjetja »Istra-benz« v za razsvetljavo maloprodajni trgovski mreži 1.40 din dražje pri litru, kakor je to dovoljeno. Razen kakih 26.000 din, ki si jih je podjetje »Istra-benz« s podražitvijo petroleja neupravičeno pridobilo, je upeštevati še to, da so detajlisti po zaslugi »Istra-benz« prekoračili ceno petroleja za 10 din pri litru, kar pomeni skupno blizu 241.000 din.

. . . če bi Delavski svet ali Upravni odbor piranskih solin v bližnji bodočnosti odkrito in temeljito pretresel vprašanje, o katerih razpravljajo sedaj posamezni člani kolektiva »za vogaloma«.

. . . če bi trgovska podjetja in njihove poslovalnice, ki imajo možnost zbrati večje število stalnih odjemalcev (posebno trgovska podjetja z živili), takoj začela registrirati stalne stranke in uvajati nakupne knjižice. Sistem stalnih odjemalcev zbljuže trgovino in potrošnika, omogoča trgovskim podjetjem večjo gotovost pri nabavljanju blaga, nudi več možnosti za redno dostavo blaga na dom, z enkratnim nakupom v mesecu (na knjižico) omogoča tako osebju v trgovini, kot tudi stalnim kupcem lep prihranek na času, spriči nakupnih knjižic pa zagotavlja boljši pregled nad sestavo stroškov gospodinjstva in daje osnovo za udeležbo potrošnikov pri dobičku.

Potrebni so nam hišni sveti

Člani Socialistične zveze delovnega ljudstva v Portorožu so nedavno tega razpravljali o stanovanjskih problemih na njihovem področju. Ziva izmenjava misli — kajpak tudi kritičnih! — o delu dosedanje stanovanjske uprave in stanovanjske komisije v Piranu, kakor tudi o perečem vprašanju številnih popravila potrebnih stanovanjskih stavb, pa je dala tudi plodne zaključke. Med slednjimi je predvsem priporočilo Stanovanjski upravi in Občinskemu ljudskemu odboru, naj se čimprej začne ustanavljati področne hišne svete, ki bodo zajemali več eno-ali dvostanovanjskih zgradb, ki glede na lego predstavljajo določeno celoto. Sredstva, s katerimi bodo razpolagali omenjeni področni hišni sveti, bodo vsaj za najnujnejša manjša popravila. Vsekakor pa bo to boljše kot doslej — pravijo člani SZDL v Portorožu — ko še s temi skromnimi sredstvi niso razpolagali. Stanovanjski upravi pa so prisotni na sestanku sklenili priporočiti, naj v bodoče, kot to do-

ločajo predpisi, na razglasni deski objavlja seznam upravičencev do stanovanj po vrstnem redu, ki ga določi stanovanjska komisija. Tiste pa, ki so v prošnjah za dodelitev stanovanja navajali neresnične podatke, naj se po mnenju članov Socialistične zveze v Portorožu primerno kaznuje z denarno globo.

Člani Socialistične zveze v Portorožu so z opisanimi in ostalimi sklepi nedvomno dobro začeli z družbenim upravljanjem stanovanjskih zgradb. Žamo upamo, da bodo z vso resnostjo sprejeta priporočila tudi izvedli.

Nepotrebna potovanja v inozemstvo

Spričo primerov, ko potujejo predstavniki naših podjetij večkrat brez posebne potrebe v inozemstvo in tamkaj zapravljajo dragocene devize (potni stroški, dnevnice, gorivo za vozila itd.), je naše uredništvo kot javna tribuna sklenilo, da bo obelodanilo vsak podoben primer ter tako na svoj način prispevalo k izboljšanju razmer v našem gospodarstvu.

Med raznimi nepravilnostmi našega družbenega, delavskega upravljanja in vodenja podjetij smo v naši 26-ti številki objavili tudi to, da »bi bilo prav, če bi predstavnik »Slavnika« ne spremljal njihovega moderne avtobusa na poskusni vožnji Koper—Graz s svojim osebnim avtomobilom, ker je bilo v avtobusu dovolj prostora tudi za tega vodilnega uslužbenca.

Po tej objavi je uredništvo prejelo razmeroma obširno in prepričljivo pismeno pojasnilo, podpisano po predsedniku delavskega sveta, predsedniku upravnega odbora in v. d. direktorja podjetja »Slavnika«.

Iz tega pojasnila in nadaljnjih osebnih poizvedb smo se prepričali, da smo v tem primeru objavili zelo enostranski podatek, kajti komercialne potrebe podjetja so dejansko zahtevale razen avtobusne še posebno vožnje z osebnim avtomobilom, ker je ta predstavnik podjetja, ki se je vozil z njim, uredil v Beljaku, Celovcu in Grazu kopico konkretno navedenih in za podjetje koristnih zadev, ki bi jih, če bi se bil vozil z avtobusom, očitno res ne mogel opraviti. Avtobus ima namreč določen vozni red z razmeroma kratkimi postanki, vtem ko je večasih poslovna vožnja z osebnim avtomobilom rentabilnejša tudi zaradi prihranka na času.

S tem pojasnilom popravljamo napačen vtis, ki so ga naši čitatelji dobili po objavi omenjene pripombe glede obravnavane avto vožnje predstavnika podjetja »Slavnika« v Graz, vendar pa moramo poudariti, da bo naš list tudi v nadalje iskal in objavil vse nepravilnosti s tem v zvezi, ki jih moramo odpraviti, če je treba, tudi s pomočjo tiska, čeprav je to predvsem dolžnost delavskih upravnih organov v podjetjih.

Naloge socialistične trgovine

(Nadaljevanje)

Trgovska podjetja z eno prodajalno se v bistvu ne razlikujejo od podjetij z večjim številom prodajaln. Struktura, način prodaje in nabave je več ali manj enak, gre le pri prvem za eno večjo prodajalno s določenim številom zaposlenih in določeno višino prometa. Nasprotno pa imamo lahko trgovska podjetja z večjim številom manjših prodajaln. Ne glede na to ima tako podjetje lahko manjši promet in manj zaposlenih.

Ti dve vrsti podjetij se ločita od drugih, ki smo jih našli, da imajo svojo upravo, popolno knjigovodstvo in dohodek delijo po predpisih za tovrstna podjetja. V Kopru, Izoli in v Piranu imamo 12 takih podjetij; v Sežani 2 in Postojni 2. — Ta so: »Soča«, »Trgovski dom«, »Tehnoservis«, »Klas« in »Jestvina« v Kopru; trgovsko podjetje »Moda«, »Mavrica«, »Jadranka« in »Primorka« v Izoli; »Jadro«, »Živila« in »Delavske zadruge«, ki pa njih status pravno še ni urejen, v Piranu; »Tabor« in »Kras« v Sežani; »Mestne trgovine« in trgovsko podjetje »Oskrb«, v Postojni ter »Timav« v Divači. Nekatera od teh podjetij imajo svoje prodajalne tudi izven svojega sedeža. N. pr. »Soča« iz Kopra ima svojo prodajalno v Izoli in Il. Bistrici, »Moda« iz Izole v Piranu in Umagu, »Tabor« iz Sežane v Divači, Komnu (okraj Gorica) in na Reki. Ta podjetja imajo od 5—10 prodajaln.

Od vseh oblik trgovin na drobno so se trg. podjetja z večjim številom prodajaln pri nas najbolj uveljavila. Njihova pomanjkljivost se kaže v nezadostni specializaciji, zlasti v manjših krajih, kjer obstoja le eno podjetje z nekaj poslovalnicami. Po drugi strani pa je tako podjetje

močnejša gospodarska enota, ki za potrebe svojih trgovin (poslovalnic) zmora nabavljati večje količine blaga in s tem tudi ceneje.

OPOZORILO ČLANOM POTROŠNIŠKIH SVETOV:

Neredko utemeljujejo pomanjkanje te ali one vrste blaga delavci v prodajalnah s tem, da jim podjetje, to je uprava podjetja, blaga ne nabavi, čeprav so ga člani kolektiva že večkrat zahtevali v prodajalni. V takšnem primeru velja ugotoviti, kje leži dejanska krivda. V kolikor nabava potom enotne nabavne službe trgovskega podjetja ne more zadostiti potrebam posameznih prodajaln, naj se potrošniški svet pri prodajalni zavzame za samostojno nabavno službo prodajalne. Pripominjamo, da je z veljavnimi predpisi dana poslovalnicam možnost samostojne nabave in celo samostojnega odrejanja prodajnih cen.

V upravi podjetja so običajno zaposleni direktor, računovodja in ena administrativna moč za vodenje blagajne, korespondence itd. Le večja podjetja imajo še osebo za nabavo blaga sicer pa v glavnem opravljajo ta dela direktorji podjetij s sodelovanjem s poslovodji prodajaln. V svojem sestavu imajo nekatera podjetja centralno skladišče blaga, stremijo pa za tem, da bi šlo nabavljeno blago naravnost v poslovalnico. To je seveda najcenejša pot saj se pri tem lahko prihrani na delovni sili, prevoznih ter drugih stroških.

V skladišču takega podjetja je običajno zaposlen vodja skladišča — skladiščnik, ki mora biti strokovno usposobljen, pomagata pa mu eden ali dva delavca — težaka. Centralna skladišča so potrebna za blago, ki se nabavlja v večjih količinah, kot n. pr. pri živilih: moka, sladkor, olje, alkoholne pijače, mineralne vode in drugo.

OPOZORILO ČLANOM POTROŠNIŠKIH SVETOV:

Ker oskrbujejo grosistična trgovska podjetja po naročilu uprave maloprodajnega trgovskega podjetja poslovalnice slednjih navadno neposredno, se je dobro prepričati, če je centralno skladišče, ki ga ima maloprodajno podjetje, potrebno in v kakšnem obsegu. Omenjeno morebitno skrajšanje poti od gro-

sista do prodajalne je mogoče doseči zlasti tam, kjer same prodajalne razpolagajo s primernimi skladišči.

Poslovalnice ali trgovine kot jih imenujemo, so osnovne, najvažnejša enota podjetja. Od njihovega dobrega ali slabega poslovanja je malone v celoti odvisen uspeh podjetja.

OPOZORILO ČLANOM POTROŠNIŠKIH SVETOV:

Eden značilnih pokazateljev za dobro ali slabo poslovanje je izkazani mesečni promet po eni zaposleni osebi v poslovalnici. Na primer: v eni izmed poslovalnic trgovskega podjetja z živili — »Jadranka« v Izoli — znaša mesečni promet po zaposleni osebi od 550.000 do 600.000 dinarjev. V eni izmed poslovalnic sorodnega podjetja »Primorka« prav tako v Izoli pa znaša mesečni promet po zaposlenem delavcu od 370.000 do 450.000 dni. Priporočamo članom potrošniških svetov podobnih trgovin, naj tovrstne podatke raznih poslovalnic primerjajo in ugotovijo vzroke razlik, pri čemer naj upoštevajo posebne okoliščine posameznih poslovalnic.

V našem okraju imamo razmeroma gosto mrežo trgovin, saj odpade na eno trgovino samo 248 prebivalcev, medtem ko odpade na eno trgovino v Sloveniji povprečno 254 prebivalcev. Pripomniti pa moramo, da je razen števila trgovin važna tudi njih velikost oziroma zmogljivost in sestava obstoječega trgovskega omrežja v posameznih predelih na stroke.

Odgovoren za trgovino je poslovodja. Razen poslovodje pa morajo vsi člani kolektiva skrbeti, da je trgovina urejena, da je zadostno založena z blagom, da se blago ne kvari ter da se hitro in kulturno prodaja. Za prodajalce se po obstoječih predpisih zahteva kvalifikacija, ki si jo pridobe s triletno učno dobo in obiskom triletnih vajeniške šole za učence in trgovini. Za sprejem v uk, to je za vajenca, je potrebna nižja srednja šola.

Knjigovodstvo se za vse trgovine (poslovalnice) vodi skupno. Skupno se obračunavajo tudi vsi stroški. Trgovine so obremenjene le za sprejeto vrednost blaga po prodajnih cenah. Prodajne cene odreja uprava podjetja.

Novi proizvodi ERME

I. t. m. so začeli v tovarni ERMA v Smarjah pri Kopru po uspehah poskusnih serijsko izdelovanih sesalce za prah za potrebe gospodinjstva. Ta proizvod mlade tovarne smo že lahko videli v prodaji v naših trgovskih podjetjih, vendar dosedanja proizvodnja še zdaleč ni mogla zadovoljiti povpraševanja. S serijsko proizvodnjo na tekočem traku pa ne bodo povečali le proizvodnje ampak tudi znižali proizvodne stroške. Predvidevajo, da bodo sesalci za nekaj tisoč dinarjev cenejši kot doslej.

V kratkem bodo začeli v tej to-

NOVA LIVARNA LAHKIH IN BARVNIH KOVIN

V Bertokih pri Kopru je začela obratovati manjša livarna za lahke in barvne kovine, kot aluminij, baker in bron. Livarna uporablja kot surovine odpadke lahkkih in barvnih kovin. Stroji so nameščeni v bivši graščini v Lazaretu pri Bertokih.

Tovarna izdeluje vse vrste odličkov iz zgoraj omenjenih kovin. Tovarna elektro-radio-mehanike in Smarjah »Erma« je že naročila tisoč kosov aluminijastih garnitur za čistilce parketov.

Leo Garzarolli obsojen na eno leto zapora

V Kopru se je v petek zaključila pred senatom Okrožnega sodišča iz Nove Gorice razprava proti petorici bivših uslužbenecv podjetja »Export-Import« iz Postojne. Kakor smo že poročali, so bili obdolženi ustvarjanja črnih fondov v domači in tuji valutni, uničevanja dokumentov in listin, ki bi lahko dokazale, kako so te fonde koristili, nepravilnega poslovanja v zvezi s prodajo lesa, delnega osebnega okoriščanja ter zlorabe uradnega položaja. Živahna razprava, v kateri so nastopile tudi številne priče, je pokazala v prvi vrsti, kam lahko privede samovoljno upravljanje podjetja brez sodelovanja delavskega sveta in sindikalne podružnice. Nekateri obdolženci so sicer hoteli med razpravo zvrčati krivdo na druge, ter se pri tem skušali prikazati le kot žrtve, vendar pa je sodišče spoznalo njihovo krivdo, ker bi kot vodilni uslužbenci morali ločiti pojem poštenega poslovanja od nepoštenega. Po večurni razpravi so bili obsojeni bivši direktor podjetja Leo Garzarolli na eno leto, bivši šef lesnega oddelka Boris Karbič na šest mesecev, bivši komercialni referent in sekretar podjetja Peter Pungartnik na pet mesecev zapora, bivši referent za izvoz lesa Rudi Završnik pa na en mesec zapora, pogojno za dobo enega leta.

SAMOSTOJNE TRGOVINE S POSEBNIM OBRACUNOM

Uredba o trgovanju dopušta, da se ustanove samostojne trgovine s posebnim obračunom. Za ustanovitev take trgovine obstoje še posebni predpisi — pravilnik po katerem je določeno število samostojnih delovnih mest. Ta mesta so: upravnik trgovine, blagajnik, knjigovodja (ki je lahko honorarno zaposlen) in prodajalci. Nabava in prodaja v takih trgovinah poteka slično kot v trgovinah v sestavi podjetja, razlika je le v zgoraj navedenih obveznih delovnih mestih. Trgovine s posebnim obračunom imamo le na področju občine Il. Bistrice, Pivke in deloma v Postojni. Za trgovine s posebnim obračunom je značilno, da so gospodarsko šibkejšje, ker ne morejo nabavljati blaga v večjih količinah. Večkrat nastopajo tudi težave zaradi pomanjkanja vodstvenega strokovnega kadra. Dobra stran trgovin s posebnim obračunom pa je v tem, da se more potem njih zagotoviti konkurenca tudi v krajih, kjer bi sicer obstajalo le eno trgovsko podjetje z večjimi poslovalnicami.

TRGOVINE S PAVŠALNO OBDAVČITVIJO

V spremenjeni uredbi o trgovanju je občinskimi ljudskimi odborom dana možnost ustanoviti trgovine s posebnimi pravili in pavšalno obdavčitvijo. Posebna pravila vsebujejo določila o pogojih upravljanja tovrstnih trgovin po kolektivih. Ta oblika trgovine je primerna za promet s sadjem in zelenjavo v malem obsegu.

Ustanovitelj trgovine na pavšal je dolžan preskrbeti in opremiti lokal, ter izdati pravila, ki urejajo razmerje med občino na eni ter kolektivom na drugi strani.

Ko je kolektiv (možno je dati v upravljanje tudi samo eno osebo) prevzel trgovino v upravljanje, vodi samostojno nakup in prodajo.

Obratna sredstva, t. j. denar za nakup blaga in redno poslovanje si najame kolektiv pri banki ali pa založi svoj denar, za prevzeta osnovna sredstva, t. j. za vrednost opreme lokala itd. iz sposojenega denarja pri banki pa plačuje obresti.

Letos prvi pridelek na Briču

Na državnem podjetju Brič, kjer so zadnja leta zrigolali nad 50 ha površine in našadili sadovnjake ter vinograde, bodo letos trte prvič polno obrodile na površini nekaj več kot 1 ha najstarejšega vinograda. Pričakujejo, da bo pridelek dober, ker grozdje lepo kaže. Tako bo začelo to posestvo, v katerega so doslej vložili velike investicije, prinašati prve dohodke. Ob tem pa bolj kot kdajkoli prihaja v ospredje vprašanje zgraditve primerne prometne zveze, saj je posestvo tako rekoč odrezano in dostopno samo z bujske strani. Potrebno bi bilo zgraditi le okrog 3 km poti, da bi posestvo povežali preko Puč z glavno cesto proti Kopru. Na ta način bi skrajšali pot iz Kopra na posestvo za več kot 15 km.

Odkup, prevoz, skladišča

V sežanski občini zadnje čase močno razpravljajo o odkupovanju vina. Kakor je znano, so letos začele z odkupovanjem kmetijskih, vinogradniških in sadjarskih pridelkov kmetijske zadruga, ki so s tem onemogočile grosističnim podjetjem in prekupevalcem odkupovanje. Namen te preusmeritve odkupovanja je predvsem odstranitev nepotrebne zviševanja cen kmetijskim pridelkom in težnja po hitrem prevozu blaga od proizvajalca do potrošnika. Pri tem spremenjen način odkupovanja pa so se pojavile nekatere težave. Tako na primer kmetijske zadruga sežanske občine niso imele v začetku odkupne sezone vina na razpolago dovolj kreditov niti ne skladišč. Zato je ostalo okrog 3.000 hektolitrov vina pri proizvajalcih. Sedaj pa, ko so zadruga dobile kredite za odkup, pa je postalo vprašanje prevoza in vskladiščenja vina. Tovornjaki, ki jih imajo kmetijske zadruga sežanske občine, so polno obremenjeni s prevozom blaga za oskrbovanje podeželskih trgovin. Postavlja se resno vprašanje, kako bomo v teh zadnjih dneh odkupne sezone vina zmogli pre-

PRISPELI SO STROJI ZA MELIORACIJSKA DELA

Z ladjo »Zadar« je prispela na Reko pošiljka strojev za upravo koprskih vodne skupnosti. To so melioracijski stroji, ki jih je dobavila Velika Britanija iz svojega deleža tripartitne pomoči Jugoslaviji. Večja pošiljka strojev je že vskladiščena v Kopru. V zadnji pošiljki, ki bo prispela te dni iz Reke v Koper, so stroji — gredarji za planiranje terena.

peljati vino od proizvajalca do gostišča. V tej zvezi je treba tudi poudariti, da teran še danes nima prave kvalifikacije in da ga doslej še niso upoštevali kot vino najboljšje kvalitete, belo vino pa nima njemu vrednega slovesa in ga celo domača gostinska podjetja nerada odkupujejo. Raje prodajajo vina slabše kakovosti iz drugih področij. Tudi vprašanje sodobne vinske kleti — zbiralnice je pereče. Ko kmetijske zadruga odkupijo vino, ga praktično ne morejo nikjer vskladiščiti. Zato bi bilo potrebno, da začnemo misliti o gradnji skladišč, če hočemo, da bo odkupljeno vino prišlo nepokvarjeno do potrošnika.

GRADILI BODO VODOVOD

Posebna komisija strokovnjakov pri Okrajnem ljudskem odboru v Kopru bo proučila možnost zgraditve vodovoda v Movražu, Marežigah in Smarjah. Tako so sklenili 28. t. m. na prvi seji upravnega odbora koprskih vodne skupnosti. Zlasti za prebivalce Movraža je preskrba s pitno vodo zelo važna, ker so bili lani zaradi slabe vode skoraj vsi vaščani bolni. Na seji so sprejeli tudi številne sklepe glede vzdrževanja vodno-gospodarskih naprav, za katere so namenili 5 milijonov din.

NOV OBMEJNI PREHOD

Pri Lazaretu v Miljskih hribih so odprli nov obmejni prehod za imetnike propustnic malega obmejnega prometa, da bi s tem omogočili večji dotok tržaških izletnikov v kopalnice »Turistik« v Ankaranu. Precej pa bo s tem olajšano tudi prebivalcem na obeh straneh meje, ki želijo potovati s propustnicami to- in onstran meje.

Pri prodaji, kot vsa ostala trgovina, ustvarja razliko med nabavno in prodajno ceno. S to krije že omenjene datjate, stroške prevoza, razsvetljavo, najemino za lokal itd., posebej pa plačuje še odrejen pavšalni davek na zaslužek. Višina pavšalnega davka je odvisna praviloma od ustvarjenega prometa oziroma zaslužka, ki ga pavšalirana trgovina obvezno mora knjigovodsko izkazati. Znesek, ki ostane trgovini po poravnanih obveznostih, predstavlja prejemke kolektiva oziroma plače.

PRIVATNE TRGOVINE

Na področju našega okraja obstoja 5 privatnih trgovin. Bavijo se s prodajo sadja in zelenjave. Vložena osnovna sredstva in obratna sredstva so privatna last. Tak trgovec ima posebno obrtno dovoljenje, ki mu ga izda ObLO in plačuje davek na dohodnino.

UPRAVLJANJE NAŠIH TRGOVSKIH PODJETIJ

Delavsko samoupravljanje, ki nam ga je prinesel zakon o gospodarjenju podjetij po delovnih kolektivih že v letu 1950, se spričo potrošniških svetov celo v razširjeni obliki uveljavlja v trgovini.

Kolektivi, ki imajo nad 30 članov, volijo delavski svet kakor v vseh drugih podjetjih. Večinoma pa so kolektivi v trgovskih podjetjih manjši in nimajo voljenega delavskega sveta, ampak pripadajo vse njegove pravice celotnemu kolektivu. To je najpopolnejša oblika ljudske demokracije sploh, torej tudi delavskega samoupravljanja, ki pa v večjih podjetjih ni izvedljiva.

Delavski svet oz. kolektiv opravlja svoje delo le na sejah, kjer mora biti prisotna večina članov, vabljeni pa morajo biti prav vsi člani. Sklepi so veljavni, če jih sprejme večina prisotnih članov. Seje morajo biti vsaj vsakih šest tednov. V trgovini so seje navadno enkrat mesečno, ker so v zvezi z raznimi popisi, poročili itd.

Delavski svet ima v zakonu določene pristojnosti, ki mu jih nihče ne more vzeti ali si jih prisvojiti. Med njimi navajamo le nekaj najvažnejših:

Spoznajmo se z lepoto kraškega podzemlja

V letošnjem prvem polletju je bil obisk v Škocjanskih jamah enak obisku v istem razdobju lanskega leta. Med domačimi gosti so bili v prvi vrsti dijaki in delovni kolektivi iz Slovenije in Hrvaške, med inozemskimi gosti pa največ Nemcev ter Italijanov — speleologov. Z veseljem lahko ugotovimo, da so lepote Škocjanskih jam za sebole ne samo v naši ožji domovini, temveč tudi v inozemstvu. Grmeči slapovi, visoka pečina, ob-

veniji redkost. Jame so tudi bogate na rakah, golobih in belih postvilih.

Posebna privlačnost obiskovalcev Škocjanske jame je bazen, dvesto metrov pred vhom, v katerem se lahko v vročih poletnih dneh tudi kopajo.

Pismo uredništvu

Tovariš urednik!

O kulturni postrežbi v naših trgovinah je bilo že večkrat govora. Zal pa vsa priporočila in opozorila javnosti za izboljšanje poslovanja še marsikje niso zalegla.

To je razvidno tudi iz navedenega primera, zaradi katerega sem se odločila, da Vam napišem to pismo.

Ze starejša ženica je hotela nedavno tega kupiti zemlje v prodajalni kruha v Čevljarski ulici. Na štirikratno vprašanje, če imajo zemlje, ni dobila odgovora. Prodajalka, italijanske narodnosti, je med tem postregla tistim kupovalkam, ki so sicer prišle za njo, vendar pa so naročevale v njenem materinem jeziku. Na zahtevo ženice, naj prodajalka postreže tudi njej, čeprav ni naročila zemelj v italijanskem jeziku, je neka nakupovalka zbadljivo pripomnila: »Saj ste vi prišli v Koper, ne pa mi!« Brez dvoma je pri tem mislila na slovenski živelj in s tem energično zahtevala prednost pri nakupu.

Prepričana sem, da do takega izpada ne bi prišlo, če bi prodajalka upoštevala vrstni red in bi bila enako vljudna do vseh potrošnikov ne glede na narodnost. Pripominjam še to, da tega pisma ne bi napisala, če ne bi slišala že več pritožb na račun odnosa te prodajalke do potrošnikov. C. A.

ANASTAZIJA JELUŠIČ

V soboto popoldne so v Storjah pri Sežani pokopali znano partizansko mater Anastazijo Jelušič iz Jurišč. Ze leta 1942 je skupno z možem skrivala v svoji hiši partizanske borce, med katerimi je bil tudi Tomo Brejc. Vzgojila je hčer in tri sinove, od katerih je eden padel kot partizan. Sama je bila skoraj eno leto v zaporu, njen mož pa v internaciji v Dachauu.

Od njenih posmrtnih ostankov se je s topljo besedo poslovil član CK KPS Tomo Brejc, ki je obudil spomin na dni, ko je užival pri njej gostoljubje v letih fašističnega terorja. Ob grobu je spregovoril v slovo predsednik občinskega ljudskega odbora Sežana Alfonz Grmek, zaigrala je godba na pihala iz Vrhovelj, domači pevski zbor pa je zapel žalostinke. Nad 150 vaščanov se je s težkim srcem poslovilo od pokojne partizanske matere.

S.

a) voli, razreši ali menja upravni odbor ali posamezne njegove člane,

b) izda pravila podjetja, ki jih pripravi upravni odbor, a potrdi občinski ljudski odbor, sprejme tarifni pravilnik, ki pa ni podvržen potrditvi drugega organa.

OPOZORILO ČLANOM POTROŠNIŠKIH SVETOV:

Tarifni pravilnik je veljaven, ko ga potrdijo delavski svet v imenu gospodarske organizacije, občinski ljudski odbor ali komisija, ki jo v ta namen imenuje občinski ljudski odbor in sindikalni organ.

c) razpravlja o poročilu upravnega odbora in sklepa ter odloča o njegovem delu,

d) razpravlja o posameznih sklepih upravnega odbora ter odloča o njih, itd.

Sejam delavskega sveta sme prisostvovati vsak član kolektiva. Vsak član sveta ima pravico zahtevati od navzočih članov upravnega odbora pojasnilo o njegovem delu. Član upravnega odbora je dolžan na zahtevo odgovoriti. Delavski svet ima svojega predsednika, ki ne sme biti član upravnega odbora, ostali člani pa so lahko tudi člani upravnega odbora.

Upravni odbor opravlja tekoče posle ter naloge, ki mu jih odredi delavski svet, predpisi ali državni organi ali pa iz svoje pobude. Tudi ta opravlja svoje delo na sejah in na enak način kakor kolektivni svet. Seje upravnega odbora so po navadi enkrat mesečno, vsekakor pa pred sejo delavskega sveta. Upravni odbor šteje 3—11 članov, kar je odvisno od velikosti podjetja. Direktor je obvezno član upravnega odbora, ne sme pa biti predsednik in ne namestnik predsednika. Direktor tudi ne more voditi seje upravnega odbora.

OPOZORILO ČLANOM POTROŠNIŠKIH SVETOV:

Ce ni na seji niti predsednika niti podpredsednika, izvoli upravni odbor, t. j. prisotni njegovi člani, predsednika za to sejo iz navzočih.

NOVITETE NA KNJIŽNI POLICI

Založba Mladinska knjiga v Ljubljani izdaja že vrsto let svoje publikacije po naslednji »kulturni politiki«. V svoj izbor uvršča predvsem mladinska dela po vsebini in obliki pisana za mladino različnih starostnih stopenj. Pri tem skrbi še za lepo in privlačno opremo ter primerne ilustracije. Zasluga te založbe je tudi, da smo na našem književnem trgu dobili izbrana dela iz domače in svetovne literature, dela, ki jih mora vsakdo, mlad ali odrasel enkrat prebrati, če hoče doseči tisto stopnjo razgledanosti, ki jo imenujemo splošna izobrazba.

V zadnjem času je izdala založba Mladinska knjiga več knjig, med katerimi je največ pravljič in pripovedk iz zakladnice različnih narodov. Na kratko vas bomo seznanili s temi najnovejšimi in zanimivimi izdajami:

Ela Peroci: Tisočkratlepa

Pisateljica Ela Peroci je dobila letos Levstikovo nagrado za domiselno in izvirno napisano otroško pravljico »Moj dežnik je lahko balon«. Zdaj je izšlo dvanajst njenih zgodbic iz otroškega življenja v drobni, prikupni knjižici »Tisočkratlepa«.

Ela Peroci je bila po poklicu učiteljica za defektno otroke, nato nekaj let sourednica in urednica Pionirja. Njene pravljice pa redno lahko čitamo v Cicibanu, Pionirju in Pionirskem listu. Pisateljico odlikuje predvsem dve kvaliteti: izvirnost in sodobnost. Motiviko zajema iz na videz brezpomembnega vsakdanjega življenja, toda prikupno pripovedovanje, poznavanje otroške psihe in poetični jezik dá njenim pravljičam svojevrsten čar, ki je ostal privlačen kljub temu, ali bolje prav zato, ker je zavrgel vso zastarelo garderobo pravljičnih rekvizitov. V pravljičah Perocijeve srečamo naše otroke, ki jih vidimo in slišimo vsak dan, spoznamo marsikaj, kar jim je všeč in kar imajo radi. Pisateljica kaže mnogo novih svojstvenih potez v pisanju.

Ilustracije h knjigi je izdelal Maksim Sedej.

»Zlata puščica« in druge madžarske pravljice

Zbirke najlepših pravljič in pripovedk iz svetovne književnosti izdaja založba v zbirki »Zlata ptica«. Do zdaj je izšlo že lepo število knjig narodnega blaga, letos pa so v programu madžarske, afriške, koroske in Hauffove pravljice. Izbor in prevod pravljič pod skupnim naslovom »Zlata puščica« sta oskrbela Stefan Barbarič in Vilko Novak. Risbe so delo Evgena Sajovca.

To so pravljice po vseh starih merilih, krajevno in časovno nedoločene, polne pravljičnih števil, krajev in kraljičen, nudičnih in dobrih bratov, čarovnic, zmajev, biserov, zlata, solza in podobno. Na

Nove revije

NOVA OBZORJA, ŠT. 6—7

Iz vsebine:
POEZIJA — Jože Smit: Otožna pesem, Branko Rudolf: Oblak z obraza, France Onič: Solska pravljica, Z ulice; Marička Znidaršič: Zalost, Saša Vegri: Psmi, Dušan Zeljenzov: Zdravica pomladi in Li-Tai-Poju, Menuet, Uspavanka; Tone Bohinc: Doma, Jože Humer: Sreča vasovalčeva, Anton Vodnik: Zadnji plamen, Janez Ovsec: Chopin, Zalna koronica; Viktor Konjar: Dve pomladni želji, Roke in srea; V. Z.: Izbor iz vzhodne lirike I. Rudolf Kresal: Odsila je... Miha Klinar: Na starih poteh, Sanjala sva, Vsakdanost, Mla Kačičeva: Nič mi ne rečeš, Alojz Gradnik: Iz Shakespearovih sonetov.
PROZA — Leopold Suhadolčan: Kaplja krvi na soncu, Marijan Kolari: Studija rok, Milka Kovič: Strta os, DRAMA — Branko Hofman: Svetloba velike samote (Konec).

RAZPRAVE — Janko Glazer: Spominu dr. Frana Ellerja, Janko Messner: Michael Guttenbrunner — koren lečen nove Avstrije, Herbert Grün: Samogovor o raznih rečeh, Pismo Branku Hofmanu; Franc Zadravec: Dve Kajuhovi pismi Mišku Kranjcu, Dušan Zeljenzov: Deset let slovenske sedme umetnosti.
OCENE IN POROČILA — Branko Rudolf: Branko Hofman — Svetloba velike samote, Bruno Hartman: Branko Hofman — Za oblaki so zvezde, J. Koropec in M. Zevartl: Nekaj misli ob novi zgodovini slovenskega naroda, Branko Rudolf: Upton Sinclair — Petrolei, Antonio Gramsci — Pisma iz ječe, ZAPISKI — B. Rudolf: Deset let koncertnega življenja v Mariboru, B. B. Pisma Romaina Rollanda, Dr. A. Reisman: Kulturni napredek Lužičkih Srbov, B. Rudolf: Banalne opazke o mariborskih vprašanjih.

poetični način izražene preproste življenjske resnice in večne moralne norme — branje za odraslega in za mladino.

Afriške pripovedke

Svet, ki nam ga pričara ta knjiga, je veliko bolj neznana. To je svet slonov in žiraf, nosorogov, kameleonov in krokodilov, nojev in — zajcev. Izraz primitivnega, nesistematičnega mišljenja džungelskih ljudstev. Vendar se te pripovedke lahko merijo z ljudskimi pesmimi in pripovedkami kateregakoli kulturnega naroda, če niso bolj plod zapisovalčeve roke kot ljudske tvornosti. Prez dvoma pa so izredno mikavno branje in so po naši terminologiji pravljice, pripovedke in basni ob enem. Seveda je tudi tu jedro vedno nek nauk, neka morala. Pravljični rekviziti se nekoliko razlikujejo od naših, ki smo jih navajeni. Mogoče je najbolj zanimiva novost zajec kot simbol zvitosti, poguma in zvestobe, medtem ko je pri nas simbol strahopetnosti. Tu di druga zanimiva odkritja nudijo »Afriške pripovedke«, ki jih »zmišljujejo in pripovedujejo starci ob ognjih«, kot pogosto piše ob zaključku.

Izbor in prevod »Afriških pripovedk« je oskrbela Djurdjica Flerš, ilustriral in opremil pa je knjigo Marij Pregelj.

France Bevk: Peter Klepec

Med naše domače, ljudske povesti prištevamo tudi zgodbo o drobnem, a junaško močnem čabranskem fantiču Petru Klepecu. V tej zgodbi je izraženo hrepenenje zatiranih slovenskih ljudi po moči in osvoboditvi izpod tlačanstva in suženjsva. To je ob enem podoba slovenske zgodovine od časa preseljevanja naradov, ko so prišli Slovenci v svojo današnjo domovino pa do komaj preteklih dni osvoboditve.

Zato ni čuda, da se je te zgodbe lotilo več naših književnikov, med njimi tudi France Bevk, ki je povedal staro zgodbo na svoj zlahčno preprosti način in s srčno toplino, da je prijetno branje za mladino in za odraslega bralca.

Ilustracije v knjigi so delo Karla Hrovatina.

Langus: Potovanje v tisočera mesta

Junak te povesti je deček, doma iz Ljubljane. Ime mu je Tek, je nabrite glave in dobrega srca, zaide v mesto sanj, polno čudnih ljudi in še bolj čudnih navad, kjer doživi vrsto posebnosti in nezdod. Čeprav je ta sanjska dežela pravljična in zanimiva, vendar se vsi ljudje dolgočasijo; dolgčas pa, pravijo, ne rodi prijaznosti in lepote.

To je kratka vsebina knjige. Ilustriral in opremil jo je Maksim Sedej.

Miško Kranjec: »Čarni nasmeh«

Pisatelj Miško Kranjec se v svojem najnovejšem delu vrača v starodavno Prekmurje svoje mladosti. Pripoved je položil v usta vaškega učitelju Klemenu, ki v svojih zapiskih spremlja usodo male Veronike in ob enem pove svoje razmišljanja in dognanja o medsebojnih odnosih ljudi in o njihovem življenju.

To je že druga mladinska knjiga Miška Kranjca (pred leti je izšla pri isti založbi »Rad sem jih imel«), ki pritegne mladega bral-

ca z napeto zgodbo in razburljivimi dogodivščinami, odrasli pa najdejo tudi manj opazne in hrupne lastnosti: izredno človeško toplino in prisrčnost. V tem pa je tudi največji pisateljev uspeh.

Charles Dickens: Pusta hiša

Genialni angleški romanopisec iz prejšnjega stoletja Charles Dickens je napisal vrsto umetnin, ki jih imamo tudi v slovenskem prevodu: »David Coperfield«, »Oliver Twist«, »Nicholas Nickleby«, »Veliko pričakovanje« in zdaj še »Pusta hiša«, ki sodi med pisateljeva največja dela. V tej knjigi opisuje Dickens London in Anglijo v dobi nove industrializacije. Po svoji navadi razgrne pred nam široko galerijo človeških likov: vsakdanji ljudje in posebneži, licemerci in človekoljubi, malopridneži in junaki, sodniki in pravdači, mogočniki in siromaki. Pisatelj je v tej knjigi tako mojstrsko razgalil krivice in smešne ter obenem žalostne zablude tedanjega družbenega reda, da je vplival na izboljšanje razmer ponižanih in izkoriščanih v Angliji.

Knjigo je prevedla Mira Miheličeva.

Zaključek III. filmskega festivala v Pulju

V puljski Areni je bil od 14. do 25. julija III. festival domačega filma. V dvanajstih dneh so predvajali 11 umetniških in 36 dokumentarnih filmov. Filme si je ogledalo skupno 131.000 gledalcev.

Festivalska žirija, ki so jo sestavljali jugoslovanski književniki in novinarji, je po dolgem posvetovanju podelila nagrade in priznanja naslednjim jugoslovanskim filmskim delavcem:

Nagrado za režijo v znesku 500.000 dinarjev je dobil Branko Bauer za film »Ne obračaj se, sinko!«. Od scenarijstov je bil nagrajen za nagrado 200.000 dinarjev Ratko Džurovič za zamisel in scenarij črnogorskega film »Zli denar«. Nagradi za najboljši moški vlogi sta prejela Bert Sotler za vlogo Nevena v filmu »Ne obračaj se, sinko!« in Ljubivoj Tadić za vlogo Pavla v filmu »Veliki in mali«. Kot oblikovalca najboljših stranskih vlog sta bila nagrajena Joza Laurenčič za vlogo Svete v filmu »Veliki in mali« in Rade Marković za vlogo Drenka v filmu »Solaja«. Za glavno in stransko žensko vlogo žirija ni dodelila nagrade. Priznanje za najboljšo fotografijo in nagrado 250.000 dinarjev je dobil Aleksander Sekulović, snemalca filma »Veliki in mali«, nagrado za najboljšo filmsko glasbo 250.000 dinarjev pa je žirija podelila Marijani Kozini za scensko glasbo slovenskega filma »Dolina miru«. Za najboljši dokumentarni film je prejel nagrado Mirko Grobler za svoj film »Poberi denar«. Dve manjši nagradi za režijo dokumentarnih filmov pa sta prejela se Vladimir Kovačić za film »Nikola Tesla« in Vicko Raspor ter Aleksander Petrovič za film »To-

S turneje pevskega zbora DPD Svoboda iz Kopra

V dneh 14. in 15. julija je pevski zbor DPD Svoboda iz Kopra, po daljši pavzi spet priredil nekaj koncertov. Tokrat v Bovcu, Kobaridu in Vipavi.

Ze sam program, s katerim je pevski zbor nastopal, je dal slutiti, da bo koncert dokaj kvaliteten. In res, proti pričakovanju je bila udeležba povsod več kot zadovoljiva, kljub neprilikom in deževnem vremenu.

V samem izvajanju programa je zbor dokazal, da je program dobro naštudiral in da je sposoben izvajati tudi težja dela (»Zeel bi« v priredbi I. Ščeka, Mirkova »Katica« in dr.). Tudi interpretacija posameznih skladb se je dirigentu dobro posrečila.

Nad izvajanjem so bili poslušalci povsod navdušeni in so pogosto zahtevali ponovitev. Še posebej je ugajal solist Danilo Milič, ki je doživel neverjetne aplavze publike.

Po končanih koncertih so se v

Bovcu in Kobaridu krajevni predstavniki zahvalili pevskega zbora za uspešno izvajanje in pripomnili, da si takih koncertov še želijo in da naj jih zbor še kdaj obišče.

Tudi pevski zbor ima s te turneje zelo dobre vtise in lepe spomine. Kar je najlepše, je bil vsakakor sprejem in stiki s prosvetnim društvom iz Bovca. Drugi dan zjutraj pa je nekaj članov PD iz Bovca povabilo pevski zbor na kratek izlet do Predila. Med potjo so si pevci ogledali stare obrambne objekte še iz časov Napoleona in druge zgodovinske znamenitosti.

Po kosilu se je pevski zbor poslovlil od prijaznih Bovčanov, ki so še enkrat zaželeli čimprejšnje svidenje in nadaljeval svojo turnejo proti Kobaridu. Tam se je najprej oddolžil pred spomenikom Hrabroslava Volariča z njegovo skladbo »Oj rožmarin«, kar je na domačine napravilo zelo ugoden vtis. Tudi tu so bili krajevni predstavniki zelo pozorni in po koncertu povabili Koprčane na čašo vina, toda žal za malo časa, ker je moral zbor naprej v Vipavo, kjer je koncert v celoti uspel in tudi publika se je zelo pohvalno izražala nad izvajanjem.

Hkrati pa naj omenimo vso zahvalo pevskega zbora občinskemu odboru SZDL iz Kopra za izkazano razumevanje ter za gmotno pomoč, s katero je omogočil to turnejo.

B. Č. H. L.

TRŽAŠKI PISATELJ PRI MARIBORSKI ZALOŽBI

V jeseni bo mariborska založba Obzorja izdala zbirko novel mladega tržaškega pisatelja Alojza Rebule »Vinograd rimske cesarice«. V novelah opisuje življenje ljudi v Trstu in na Krasu. Nekatere teh novel so bile že objavljene po raznih revijah, nekaj pa je novih. Rebula je najvidnejši tržaški pisatelj razen Borisa Pahorja, katerega roman »Mesto ob zalivu« je izdala letos Primorska založba Lipa v Kopru, zdaj pa pripravljata ista založba še izdajo Pahorjeve »Afriške kronike«.

JEAN PAUL SARTRE V BEOGRADU

Ugledni francoski književnik Jean Paul Sartre je s svojo soprogo prišel v Beograd, kjer se je sestel s predstavniki jugoslovanskih književnikov. Zanimalo ga je, kako je pri nas s svobodo umetniškega ustvarjanja, kakšne so smeri v naši književnosti in druga kulturna vprašanja. Sartre si je v Beogradu tudi ogledal nekaj razstav naših likovnih umetnikov. Iz Beograda je odpotoval v Grčijo.

GRŠKI PRIPOVEDNIK KAZANTZAKIS V SLOVENIJI

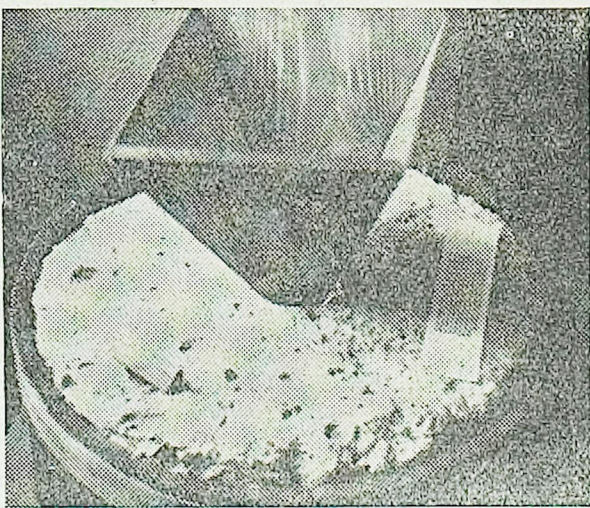
Znani grški pripovednik Nikos Kazantzakis se je na povratku z Dunaja, kjer je prejel svetovno nagrado za mir, ustavljal na oddihu v Rogoški Slatini. Obiskal je tudi Ljubljano, pred vrnitvijo v domovino pa bo obiskal še Zagreb in Beograd. V Zagrebu je pred nedavnim izšel njegov roman »Aleksis Zorbas«, Cankarjeva založba v Ljubljani pa bo v kratkem izdala Kazantzakisov roman »Kapetan Mihalis«.

CELOTNA IZDAJA DECAMERONA

Novosadska založba Bratstvo i jedinstvo in Slovenski knjižni zavod v Ljubljani bosta v kratkem skupno izdala celotnega Boccacciovega Decamerona v nakladi 5000 izvodov. To bo po vojni prva celotna izdaja tega dela. Knjiga bo izšla v reprezentančni opremi, slovenskem in hrvaškem jeziku, obenem pa bo to prvi primer sodelovanja dveh založb. Ljubljanska in novosadska založba sta sklenili, da bosta še nadalje sodelovali pri izdajanju pomembnejših prevodov, kar bo vplivalo na zmanjšanje stroškov.

NOVA REVIJA ZA SVETOVNO KNJIŽEVNOST

V Pragi je izšla prva številka nove revije Svetovna literatura, ki bo izhajala vsak drugi mesec in bo skušala svoj list razviti v tribuno vseh inozemskih avtorjev, ki pišejo in govorijo resnico. V bogato opremljeni prvi številki zavzema vidno mesto tudi proza hrvaškega književnika Ranka Marinkovića, kratka beležka o avtorju in pregled založniških razmer v Sloveniji.

Iz
naših
mu-
zejev

Partizanski mlin nad staro Gabrovico. Meseca aprila leta 1943 je partijska celica v Gabrovici sklenila postaviti skrit mlin v skalnatem bunkerju »Jameca«, kakih 250 metrov nad vasjo. Rešitev te nelahke naloge so prevzeli tovariši: Frane Ivančič-Luka, Andrej Ivančič-Viktor in Jože Purger-Slavec. Pri mlinarju Ferdinandu Averju na Mostičju pod Kubedom so dobili star mlinski kamen, katerega je klesar razpolovil. Vse delo pri utrditvi mlina v bunkerju so opravili ponoči. Mlin je bil v šest metrov globokem bunkerju. Kot gonilna sila so bili pozhrtvovalni aktivisti in partijci, ki so čez dan delali na polju, ponoči pa so mleli koruzo za partizane. Za pogon je služilo železno kolo, ki so ga vzeli od grozdnega mlina. V eni uri so zmleli od 10 do 15 kg koruze.

Oba kamna in dve železni kolesi sta danes v novem oddelku NOB Okrajnega muzeja v Kopru.

Iz dela mladinskih organizacij

V preteklem tednu so imeli občinski mladinski komiteji v Postojni, Sežani, Pivki in Divači redne seje, na katerih so se pogovarili o bodočem delu občinskih mladinskih vodstev in njihovih osnovnih mladinskih organizacij. Med številnimi sklepi sta najvažnejša takojšnja proučitev možnosti ustanavljanja aktivov mladih združnikov in prirejanje občinskih mladinskih festivalov. V tej zvezi so sklenili, da bodo v Pivki, Divači in Sežani v drugi polovici avgusta oziroma v začetku septembra organizirali občinske mladinske festivale s sodelovanjem drugih družbenih in društvenih organizacij. Podoben sklep je sprejel tudi sekretariat občinskega komiteja mladine v Hrpeljah.

Pred dnevi je dvajset mladink in mladincev v Vremah razpravljalo o ustanovitvi aktivov mladih združnikov. Referent za delo z aktivom mladih združnikov pri OZZ Koper Franc Zakrajšek je podrobneje seznanil navzoče z nameni, ki jih ima ta organizacija. Po živahni razpravi, v kateri so sodelovali tudi člani OK LMS Koper, so sprejeli sklep o ustanovitvi aktivov, izvolili so odbor in se pogovorili o nalogah, ki jih bo imel aktiv mladih združnikov v prvem obdobju svojega obstoja.

Po vzgledu Marezige, kjer so že ustanovili podoben aktiv, so sedaj v

PIVKA

Svet za kmetijstvo pri občinskem ljudskem odboru v Pivki je storil vse potrebno za zatiranje koloradskega hrošča, ki se je letos v velikih množinah pojavil na 462 ha površini krompirišča. Do sedaj so razkužili 95% površin. Tudi kmetovalci sami so se letos resneje zavzeli za uničevanje koloradskega hrošča. Tako so ekipe pri kmetijskih združenjih doslej poškrpale z lindanom in pantakonom ter drugimi zaščitnimi sredstvi 42 ha krompirjevih nasadov, druge površine pa so razkužili sami kmetovalci. Pri tem so uporabili 3.400 kg raznih zaščitnih sredstev.

Tedenska prometna kronika

ČRNI DNEVI ZA TRŽAŠKE MOTORISTE

Na cesti iz Smarja pri Kopru proti Krkavčam sta se te dni peljala z Vespo Tržačana Jože Trčič in Jože Kuzmič. Na manjšem ovinku, posutim z grmozom, tik pred križiščem Puče-Krkavče sta zaradi prehitre vožnje padla z motornega kolesa. Trčič je dobil pri padcu težje telesne poškodbe, njegov sovozač pa je bil laže ranjen. Oba so prepeljali v bolnišnico, škoda na motorju je okrog 10 tisoč dinarjev.

Okrog 200 metrov pred Divačo je Andrej Križmančič iz Bazovice pri Trstu zaradi neprevidnosti zavozil z 250 ccm motorjem znamke »Guzzi« v pregrado ob cesti in se prevrnil. Medtem ko je sam dobil le lažje poškodbe, so moral sopotnika Irmo Mavec iz Lokeve pri Divači odpeljati zaradi težjih poškodb v bolnišnico.

V zgodnjih jutranjih urah 30. julija sta se zapeljala s ceste Koper-Izola v morje Tržačana Josip Carossi in Jordan Skamportle. Vzrok nesreče je bila okvara na sprednjih vilicah motorja. K sreči sta ostala nepoškodovana, le motor ima zlomljene vilice.

Na cesti Pivka-Reka se je Nemeč Helmut Flngar tako močno izognil srečanju z drugim vozilom da je s svojim avtom zadel v občestni kamen. Avtomobil je precej poškodovan, potniki pa so odnesli celo kožo.

OBVESTILO

Ravnateljstvo gimnazije v Kopru sporoča vsem dijakom nižje gimnazije, ki so v junijskem roku opravljali popravni izpit in ki ga niso opravili, da imajo po odločbi Republiškega sveta za šolstvo izjemo pravico ponovno opravljati popravni izpit iz enega ali dveh predmetov, in to v času od 24. do 31. avgusta t. l. Ravnotako lahko opravljajo popravni izpit v istem času tisti dijaki, ki se iz kateregakoli vzroka niso v junijskem roku prijavili za popravni izpit.

Prošnje za ponovni popravni izpit je treba vložiti najkasneje do 20. avgusta v pisarni ravnateljstva gimnazije.

TRAGIČNA SMRT V VALOVH REKE

Toplo sonce je privabilo v nedeljo marsikoga na kopanje. Med številnimi kopalci je bila tudi Kjudrova družina iz Sežane. Kopalci so se nekaj sto metrov pred Skočjanskimi jamami. Toda veselo družinsko razpoloženje se je kmalu spremenilo v žalost. Oče Ivan Kjuder je hotel preplavati z devetletnim sinom Milivojem Reko. Naložil si ga je na hrbet. Med plavanjem mu je sin zdrknil s hrbita in izginil v štiri metre globokem, močno kalnem tolmu v pričo očeta, ki mu ni mogel nuditi pomoči. Truplo malega Milivoja so našli šele po dveurnem neumornem iskanju. Žalostna vest o tem tragičnem dogodku je pretresla vso Vremsko dolino, Sežano in vse, ki poznajo Kjudrovo družino.

V Divači gradijo novo transformatorsko postajo

Nedaleč od Divače, ob cesti proti Povirju, so se začela gradbena dela in montaža nove transformatorske postaje za preskrbo z električno energijo Istre in novopriključenih krajev. Do sedaj je oskrbovala področje začasna transformatorska postaja v Sežani, ki je bila zgrajena v letih 1949 in 1950 z močjo 10 MVA — 110/50 kV, ki je s pomočjo transformatorske postaje v Matuljah napajala 50 kV mrežo Istre, koprškega področja in okolico Sežane. Razvoj industrije v teh krajih pa je dokazal, da je ta preskrba z električno energijo nezadostna. Zato je Elektrogospodarska skupnost Slovenije kot investitor pohitel za izgradnjo tega pomembnega gospodarskega objekta, gradbena dela pa je prevzelo domače gradbeno podjetje »Kraški zidar« iz Sežane. Najprej bodo zgradili komandno zgradbo in plato za stikalnice, nato pa montažni stolp.

Na licitaciji za izvedbo gradbenih del, ki je bila v juniju, so nastopila štiri gradbena podjetja. Izključna cena je bila 26 milijonov dinarjev. Splošno gradbeno podjetje »Slovenija-cestec« iz Ljubljane je predložilo ponudbo za izvršitev omenjenih del v znesku 20.730.000 dinarjev, podjetje »Gorica« in »Standard« Tolmin ponudbo v znesku vsaka po 17.790.000 dinarjev, podjetje »Kraški zidar« iz Sežane pa je prevzelo delo za 15.348.000 dinarjev, s pridržkom, da bo verjetno ta vsota nekoliko večja ali manjša, ker še trenutno niso znane cene nekaterih tehničnih potrebščin. Ne glede na to, je ponudba »Kraškega zidarja« najugodnejša, saj je za okrog 41% nižja od izključne cene.

Vsiljuje se vprašanje, katera ponudba je realna. Tehnično vodstvo »Kraškega zidarja« meni, da njihova

vi ponudbi ni oporekati. Ne pričakujejo izrednega dobička in ne predvidevajo izgube. Njihova prednost pred drugimi podjetji je v tem, da so najbližji gradbišču, da so v zadnjih šestih mesecih do skrajnosti znižali režijske stroške (za okrog milijon dinarjev), da imajo minimalno amortizacijo in da imajo za vsa dela določene norme. Edina težava je pomanjkanje težakov, računajo pa, da bodo gradnjo dokončali v roku, to je do 31. avgusta, obrtniška in zaključna dela pa do 25. novembra.

Ce bo GSP »Kraški zidar« Sežana uspel izvesti prevzeto delo, kot se je pogodil z investitorjem, bo to brez dvoma lep dokaz izvajanja gradenj po dejanski in čim nižji ceni.

—er

ZA BOLJŠO PRESKRBO S KRUHOM

Potrošniški svet pri obrtnem podjetju »Kruh« v Kopru bo predlagal gospodarskemu svetu občine, da bi v koprski občini odprli še dve prodajalni kruha, in sicer eno v ribarnici v Kopru, drugo pa na Skofijah. Predlagali bodo tudi, da bi podjetje dobilo tovorni avtomobil za prevoz kruha. Sedaj namreč podjetje prevažna kruh z vozili s konjsko vprego, kar ni niti higiensko niti hitro. Na sestanku, ki je bil v Kopru prejšnji teden, je potrošniški svet razpravljal tudi o kulturni postrežbi v prodajalnah kruha, o izboljšanju kakovosti kruha ter o potrebi zavijanja kruha v papir.

KZ Marezige za pospeševanje kmetijstva

V KZ Marezige je danes vključenih 90% vseh gospodarstev na njenem področju. Tako visok odstotek vključenih je prav gotovo najboljši dokaz uspešnega dela zadruga in njene pravilne gospodarske politike.

V pogledu dejavnosti zadruga ni na zadnjem mestu skrb za pospeševanje kmetijstva in mehanizacijo. Zadruga ima dva traktorja, več tovornih prevoznih sredstev, mlatilnico in druge stroje, Letos pa so med drugimi nabavili tudi tri motorne škropilnice, ki so jih združniki pridno uporabljali, saj so poškrpili več kot polovico vsega sadnega drevja v Marezigah in okoliških vaseh. Nad dva in pol milijona dinarjev od dobička v preteklem letu so namenili za investicije, in združniki so se odrekli celo svojemu delu dobička, ki bi ga bili lahko razdelili, v korist investicij.

Prav tako skrbi zadruga tudi za sadnike in semena. Letos je nabavila za svoje člane skoraj ves semenski krompir in večje število cepljenk, ki jih je dala interesentom po nižji ceni od nabavne ter iz lastnih sredstev regresirala razliko. Ze sedaj pa sprejema naročila za prihodnje leto, in posamezni združniki so naročili že nad 1000 sadik raznega sadnega drevja.

Nedavno so v mizarski delavnici te zadruga popolnoma obnovili združno mlatilnico. Sami so izdelali vse lesene dele in tako z minimalnimi stroški — okrog 400.000 din, usposobili mlatilnico, kar bi sicer stalo več kot milijon dinarjev. Mla-

LOKEV

Po prvem uspelem nastopu v počastitev Dneva vstaje so člani čete TVD Partizan v Lokvi priredili v soboto telovadno akademijo. Nastopili so en ciciban, osem pionirk, trije pionirji, deset mladink in šest mladincev, ki so pokazali nekaj vaj talne telovadbe, vaje na konju, na bradlji in ob zaključku zaplesali kolo. Kljub skopo odmerjenemu času za priprave je akademija žela veliko priznanje številnih obiskovalcev, kar je vsekakor zasluga vztrajnega dela vaše mladine, ki je med pripravami za nastop tekmovala med seboj. Za lep uspeh je bilo v velike meri pomembno neumorno sodelovanje Ivana Čoka in Marte Mlajč, ki sta pred kratkim opravila fizikturni tečaj v Zaloščah pri Dornbergu, ter sodelovanje mladinke Dore Škabar. Z izkupičkom prireditve je trideset mladincev in mladink priredilo v nedeljo izlet v Rovinj.

Volje in veselja do telovadbe ne primanjkuje mladini v Lokvi, težave pa imajo zaradi pomanjkanja telovadnega orodja. Nujno potrebujejo konja, bradljo in blazino. Sedaj si morajo vse to izposojevati v Divači.

tilnica že dela. Računajo, da bodo v dobrem mesecu omlatili žito svojih združnikov, nakar bodo lahko šli še drugam. Interesentov bo gotovo dovolj, saj je cena ugodna — z žito in vezavo slame 450 din od stota, medtem ko zasebni lastniki mladilnic računajo 400 din in več brez vezave.

V JESENI BO 100 NOVIH VADITELJEV TVD PARTIZAN

Okrajna zveza TVD Partizan iz Nove Gorice organizira letos v Zaloščah pri Dornbergu tečaj za pripravnike vaditeljev III. razreda društev Partizan iz vse Primorske. Iz koprškega okraja prisostvuje tečaju le nekaj telovadcev iz Postojne, Divače, Tomaja in Kort in je skoraj nerazumljivo, da ni nikogar iz Kopra, Izole in Pirana. Saj je tudi v teh krajih obutno pomanjkanje sposobnih vaditeljev.

Trenutno je na tečaju nad 40 telovadcev-pripravnikov za prednjake, pred kratkim pa je podoben tečaj zaključila prva skupina učiteljev iz goriškega okraja. Leti so imeli na pobudo Sveta za telesno vzgojo pri OLO Gorica z ozirom na posebnost njihovega dela z osnovnošolsko mladino, posebni učni program. Njim bo v kratkem sledila druga skupina in računajo, da bo letos opravilo vaditeljski tečaj okrog 50 učiteljev.

Zivljenje na tečaju je zelo razgibano. Prostor sam je primeren za vadbo, v bližini je reka Vipava in nešteto možnosti za prirejanje izletov v bližnji in daljni okolici. Vadijo neprestano, tudi v prostem času si izpopolnjujejo svoje znanje. Igrajo rokomet, odbojko in namizni tenis.

Največjo skrb posveča vodstvo tečaja poučevanju raznih iger in vaj, primernih za najmlajše pripadnike Partizana, razen tega pa jih seznanjajo telovadni učitelji in vaditelji pod vodstvom načelnika Okrajne zveze Partizan za Goriško Karel Vončina tudi z elementi orodna telovadbe.

m

PIONIRSKA PLANINSKA KOČA

Nedaleč od Postojne gradi Planinsko društvo iz Postojne na Pečni rebri planinsko pionirsko postojanko. Upajo, da bo stavba v jeseni že pod streho. Pri delih pridno pomagajo mladinci in pionirji, ki prenašajo gradbeni material na vrh hriba. Zal je, da je skoraj vse delo prepuščeno nekaterim članom Planinskega društva in da se društva, ki se sicer ukvarjajo z vzgojo mladine, za to akcijo vse premalo zanimajo. Posebno poštvovalen pri tem delu je društveni predsednik Ivan Rozman, ki cele dneve skupaj z mladinci prenaša gradbeni material na gradbišče.

PLANINSKI TABOR NA NANOSU

V soboto in nedeljo bo Nanos spet oživel. Planinsko društvo iz Postojne bo v teh dneh priredilo svoj tradicionalni planinski tabor. V soboto zvečer bo zagorel taborni ogenj, nato pa bo planinsko rajanje. V nedeljo pripravljajo kulturni program. Ta prireditve privabi skoraj vsako leto veliko ljubiteljev planin. Nanos je lahko dostopen. Z njega je prelep razgled na Kras in Vipavsko dolino in tja do izliva Soče v morje.

Planinsko društvo Postojna vabi vse ljubitelje, da se snidejo v soboto in v nedeljo na Nanosu.

MORSKI PSI V KOPRSKEM ZALIVU

Letos se je pojavilo v koprskem zalivu mnogo več morskih psov kot prejšnja leta. 18. julija so opazili ribiči štiri srednjevelike morske pse pri Debelem rtiču, 24. in 25. pa je neki ribič pri potopljeni ladji »Rex« ujel kar štiri mlade morske pse. Od teh sta merila dva po 1 meter, eden pa 1 meter 80 cm. Menijo, da so letos privabile morske pse v koprski in tržaški zaliv velike količine rib.

S poletjem so prišle tudi muhe in komarji, ki mi še ponoči ne dajo miru. Zato sem rekel Juci, naj kupi v drogeriji kako »flitarijo«, da jim vsaj nekoliko stopim na prste. Moram reči, da smo s temi in takimi sredstvi kar dobro založeni, škoda je le, da nobeno ne zaleže. Z Jucem sva jih preizkusila najmanj šest ali sedem, zdi se mi pa, da so komarji šele zdaj, po vseh teh eksperimentih, oživel. To je še en dokaz, da teror rodi odpor. Da ne bi prišlo tako daleč, da bi se morala zaradi vedno večje napadalnosti komarjev z Jucem izseliti iz lastne hiše, sva opustila vsako nadaljnjo borbo in skušava vpeljati koeksistenco. Vse po zaslugi učinkovitih protimrešnih preparatov.

Zadnjič sem rekel dve tri glede gostincev, tokrat pa kratek nasvet trgovini. Tisti koprski trgovini, kjer prodajajo med drugim tudi volno. Lepo je, da ste volno razkazali v izložbi, ni pa lepo, da je kupcem ne pokazate, če se želijo prepričati, kakšna je tista, ki jo imate v prodaji.

Kot veste je zdaj turistična sezona (po letnem času) in včasih si tudi jaz zaželim namakanja. To bi sicer prav lahko naredil v Kopru, saj imamo kopalnice, vendar se mi zdi bolj turistično, če se sem pa tja zapeljem do Turista v Ankaranu, kjer je res prijeten kraj za ta šport. Zal pa mora človek vse predrago plačati tistih nekaj prijetnih uric, saj preden se zrine v Kopru na ladjo, ga mine vsa volja, da bi uganjal turizem. Zlasti velja to za nedelje. Če nisi po naturi nesramen, sploh ne prideš na krov in lahko prečakaš vse dopolne na toplem jadranskem soncu v koprskem pristanišču. Opolodne pa se vrneš domov z nekaj bunkami na rebrih. Vprašam: Ali res ni mogoče narediti reda tudi v Kopru, kot so to naredili v Ankaranu, kjer se lepo postavi v vrsto in veš, da ne čakaš zaman?

Se nekaj o tem prevozu. Ko sem se vračal iz Ankarana, takole bolj v poznih urah, ga je ladja začela nekaj svirati. Ostali smo lepo na pol poti. To se lahko zgodi. Bolj nenavadno pa je, da so našli vrli mor-

narji tri ure signalizirali pomorskim oblastem v Kopru, da bi kdo prišel na pomoč. Pa jih sploh ni bilo. Se dobro, da je bilo lepo vreme, ker bi se sicer prav lahko zgodilo, da popijem svoj delež našega sinjega Jadrana.

Minuli teden sem stopil tudi proti Brkinom. Ko so kmetje zvedeli, da sem prišel, so me prišli prositi, naj se v njihovem imenu zahvalim vsem lovčev na njihovem področju za skrb, ki jo posvečajo divjim praščim in svinjam. Ko bodo te zverine požrle ves krompir in druge poljske pridelke, bodo že počkale. Tako sem jih potolažil.

Sploh so naši lovci kaveljni. V Dolnji vasi so postavili oder, kjer prav pridno rajajo krave in druge domače živali. Pravijo sicer, da ga niso postavili v ta namen, ampak da je ostal tam še od takrat, ko so imeli veselico, kar pa ne zmanjšuje njihovih zaslug.

Tudi na Krog pri Sečovljah sem rinil. Pošteno sem se utrudil, pa se je splačalo. Tako sem si prav od blizu ogledal tisti plug Vinosada. Reče je na dežju in soncu že od zgodnje pomladi in ni čudno, da je tako zarjavel, da ga lastnik ne more več prepoznati, saj bi ga drugače prav gotovo že spravil pod streho. Zdal bo šlo to teže, ker je najbrž že prerasel.

Drugo pa prihodnjič. Lep pozdrav

Vaš Vane

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · ŠAH

Veslaško prvenstvo Slovenije na Bledu

KOPER, IZOLA IN PIRAN NAS NISO RAZOČARALI

Na olimpijski progi na Bledu je bilo v nedeljo veslaško prvenstvo Slovenije, ki so se ga udeležili tudi veslaški klubi iz Kopra, Pirana in Izole. Prvo mesto je ponovno prepričljivo osvojil mariborski Branik, ki je nabral 640 točk. Na drugo mesto se je plasirala ekipa Bleda z 200 točkami, na tretje Koper s 100 točkami in na četrto Krka iz Novega mesta z 20 točkami. Zmaga mariborskih veslačev je bila zaslužena, čeprav je treba upoštevati, da so si nabrali tako visoko število točk tudi zato, ker so tekmovali v vseh disciplinah.

Z nastopom obmorskih veslačev smo lahko povsem zadovoljni, saj so prepričljivo osvojili prvo mesto v četvercu za novince, drugo mesto v četvercu za mladince in četrto mesto v skifu za mladince. Novinci Kopra so na 1000 metrov dolgi progi dosegli zadovoljiv čas 3:49,4. Njihova zmaga je še toliko bolj zaslužena, ker se jim je v zadnjih metrih zlomilo veslo in so le s skrajno borbenostjo premagali odločno ekipo Savice za dve desetinki sekunde. Koprčani so veslali v naslednji postavi: Fonda, Bratovž, Jelenc in Zerjal, krmar pa je bil Kezunovič. Ekipa Pirana je nastopila v postavi Gobo, Pahor, Potočnik, Bizjak in krmar Jordan ter v tej disciplini zasedla šesto mesto s časom 3:51.

Zelo zanimiva je bila borba mladincev v četvercu na 1000 metrov, kjer je mariborski Branik le s težavo premagal Koprčane. Branik je dosegel čas 3:47,2, Koprčani pa 3:48,9. Koper so zastopali naslednji veslači: France, Štepančič, Zajko, Vrabc in krmar Kezunovič. Zanimivo je, da je Izola prijavila za to tekmovalje kar dva mladinska četverca. Četverec, ki je tekmoval izven konkurence, je zasedel tretje mesto s časom 3:53,6, medtem ko je četverec v konkurenci dosegel slab čas 4:15,2.

HOKEJ NA KOTALKAH

Državno prvenstvo bo letos v Novi Gorici

V Novi Gorici bo od 28. do 29. septembra državno prvenstvo v hokeju na kotalkah. Razen Nove Gorice, ki bo branila naslov državne prvaka, bodo sodelovali še Viktor Lenac iz Reke, Pula in Cement iz Pulja ter Ljubljana in Zagreb. Ljubljana in Zagreb bosta prvič nastopili na državnem prvenstvu. Tekmovali bodo po turnirskem sistemu.

V Novi Gorici so s tem v zvezi že začeli z obširnimi pripravami. Igralci sistematično trenirajo, medtem ko si funkcionarji belijo glave z organizacijskimi vprašanji. Največ preglastic jim dela ureditev začasnih tribune, ki bi lahko sprejela 2000 gledalcev.

Udeležba Ljubljane in Zagreba kaže, da se hokej na kotalkah širi z obmorskih predelov v notranjost. Število udeležencev pa se bo prihodnje leto še povečalo, saj je Hokejska zveza sklenila, da se bodo morali vsi klubi, ki goje hokej na ledu, udeležiti tudi tekmovalja v hokeju na kotalkah. V zvezi s tem bodo pred tekmovaljem za državno prvenstvo tudi republiška prvenstva v hokeju na kotalkah.

Naj s tem v zvezi omenimo, da bi lahko tudi v koprskem obalnem pasu začeli gojiti to lepo športno panogo. Zanimanje je zlasti med mladino zelo veliko. Prav bi bilo, da bi o tem vprašanju brž ko mogoče začela razpravljati športno društvo Koper in tudi TVD Partizan.

B. R.

NA KRATKO

Občinskega prvenstva v balincaju v Ajdovščini se je udeležilo 16 igralcev iz štirih ekip. Prvo mesto so osvojili ajdovski balincarji.

V skifu za mladince je bil Koprčan Salvádor četrti, Izolčan Rajsman pa peti. Prvo mesto je osvojil član Branika s časom 3:57,2, Salvador je dosegel čas 4:28,7, Rajsman pa 4:50,2. V četvercu za žene je zmagal mariborski Branik s časom 4:09. Izolčanke, ki so nastopile v postavi Šubičeva, Kardičeva, Poženelova, Sosičeva in Novakova, pa so dosegle četrto mesto s časom 4:42,6. V vožnji s skifom za člane je zmagal Mariborčan Rož z izrednim časom 8:07,2. Obmorski klubi so imeli v tej disciplini le enega zastopnika (Pirančan Križman), ki je prišel na cilj v slabem času 9:42,8.

V četvercu s krmarjem za člane je zasedla ekipa Pirana četrto mesto s časom 7:45,6, medtem ko je zmagovita ekipa Savice prišla na cilj v času 7:19,2. Pirančani so nastopili v naslednji postavi: Čerikola, Potokar, Kleva, Križman in krmar Jordan. V vožnji s skifom za članice je zasedla Izolčanka Mira Novakova četrto mesto s časom 4:55,4, medtem ko je prišla zmagovalka Marta Bašova (Savica) na cilj v času 4:36,9.

Če upoštevamo močno konkurenco, predvsem pa neizkušenost veslačev obmorskih klubov, smo lahko z njihovimi uspehi zadovoljni. Med njimi je mnogo talentiranih tekmovalcev, ki bodo prihodnja leta brez dvoma resneje posegli v borbo za prva mesta, zlasti še, če se bodo tako prizadevno lotili dela, kakor so se ga letos.

NOGOMET

Borba za naslov mladinskega republiškega prvaka

V nedeljo ob 17. uri bo na igrišču v Kopru druga finalna tekma za naslov letošnjega republiškega mladinskega prvaka v nogometu med domačim moštvom in trboveljskim Rudarjem. Prva tekma, ki je bila pred mesecem dni v Trbovljah, se je končala z zmago Rudarja s 4:1. Koper se bo moral torej pošteno potruditi, če bo hotel popraviti razliko v golih in osvojiti najvišji republiški naslov. Tekma med Rudarjem in Koprom bi morala biti že pred tremi tedni,

KAJ PA MNOŽICNOST TELOVADBE V CSR?

V tem so po izjavah dr. Sterca dosegli velike uspehe. Res je, da imajo Čehi v telovadbi znamenite tradicije, tako v pogledu kvalitete, saj so bili pred vojno vodilni narod v svetu, kakor tudi glede kvantitete, kar vedo dobro naši, tudi tržaški telovadci, ki so bili udeleženci ali priče velikih vsesokolskih zletov v Pragi. Toda medtem ko sta jih v kvaliteti po vojni presegli Sovjetska zveza in Japonska, so v množičnosti prav po vojni dosegli velike uspehe. Naj omenimo le, da je na lanskem prvem »Spartakiadi« v Pragi — s katero nadaljujejo v množičnejši obliki in z novo vsebino tradicijo zletov — nastopilo nič manj kot 370.000 najboljših telovadcev iz vse republike! Organizacija »Spartakiade« pa je potekala brezhibno kljub tako ogromnemu številu. (Čehi so znani kot dobri organizatorji in naj omenimo še, da jo je vodil naš gost dr. Sterc). »Spartakiade« bodo odslej vsaki dve leti. Na drugi, ki bo prihodnje leto, pa pričakujejo tudi udeležbo jugoslovanskih telovadcev, članov TVO »Partizan« ter enot Jugoslovanske mornarice, ki so si že pridobile simpatije češkoslovskega ljudstva. Seveda smo v pogovoru s češkimi telovadci povprašali tudi, kaj sodijo o

vendar so jo preložili zaradi karantene.

V okviru priprav za srečanje z Rudarjem so koprski mladinci preteklo nedeljo igrali prijateljsko tekmo z Garnizonom JLA iz Kopra in zmagali s 3:2.

VESLANJE

Nadaljevanje obmorskega pokalnega prvenstva

V nedeljo bo v Piranu drugi del obmorskega pokalnega veslaškega prvenstva, ki se ga udeležujejo veslaški klubi iz Kopra, Pirana in Izole. Tekmovanje bo v različnih disciplinah. Kakor je znano, je v prvem delu tekmovalja, ki je bilo pred 14 dnevi v Izoli, nabral največ točk Koper. Zaključni del tekmovalja pa bo v septembru v Kopru.

Prometna nezgoda Z AVTOM V CESTNI ODBIJAJ

V Povirju, na ravni cesti med Sežano in Divačo, se je zaletela v občestni odbijaj, nato pa z avtomobilom obtičala izven cestišča, Helena Drietmjer. Na vozilu je škoda za 100.000 dinarjev, potnica pa je ostala nepoškodovana. Na ravni cesti se takšne nezgode zgodijo le zaradi lahkomišelnosti, raztresenosti, nediscipliniranosti voznikov med vožnjo, ali zaradi pomanjkanja šoferskega znanja in prakse.

Avtopodjetje „Slavnik“ Koper

javlja, da obratuje od 29. julija do 30. septembra 1956 poletna avtobusna proga ANKARAN—TRST in obratno po naslednjem voznom redu:

Odhodi iz ANKARANA dnevno ob:
6.30, 8.30, 9.30, 10.00, 11.30, 12.30, 14.30, 16.00, 17.30, 19.00, 20.30.

Odhodi iz TRSTA Largo Barriera Vecchia dnevno ob:
7.00, 8.00, 8.30, 10.00, 11.00, 13.00, 14.30, 16.00, 17.30, 19.00, 20.30.

V primeru slabega vremena:
Odhodi iz ANKARANA dnevno ob:
6.30, 9.30, 10.00, 14.30, 19.00, 20.30.

Odhodi iz TRSTA Largo Barriera Vecchia dnevno ob:
8.00, 8.30, 11.00, 13.00, 19.00, 20.30.

OB SREČANJU S ČEŠKIMI TELOVADCI

Prijateljski stiki in razgovori

KVALITETI JUGOSLOVANSKIH TELOVADCEV

ki so jih videli na državnem prvenstvu v vrhunski telovadbi zveznega razreda v Mariboru ter o slovenskih reprezentantih, s katerimi so se — sicer okrnjeni — pomerili v Trbovljah. Odgovor: Presenetilo jih je predvsem veliko število mladih talentiranih in že kvalitetnih telovadcev in telovadk (v Mariboru jih je bilo okoli 2.000!), katerim prerokujejo še veliko bodočnost.

NAS MLADINSKI PRVAK CERAR — BODOCI SVETOVNI PRVAK?

Na vprašanje, kateri telovadec jim posebno ugaja, je dr. Sterc odgovoril »Vaš mladi Cerar!« — »Ob dobrem vodstvu in pametnem, resnem treningu bo Cerar lahko kmalu resno posegel v borbo za svetovnega prvaka. Ze danes pomeni razred zase, tudi v mednarodnem merilu.« (Naj omenimo, da je Cerar v dobrih rokah t. j. pod skrbnim nadzorstvom našega najboljšega telovadnega strokovnjaka Gregorke, kar daje veliko upanja, da se bodo besede češkega strokovnjaka uresničile ter da bo Cerar res dostojno reprezentiral v vrhunskih tekmah jugoslovanske telovadbo ter morda res posegel uspešno po najvišjem naslovu).

Povprašali smo tudi, kakšne izgleda ima češkoslovska državna telovadna reprezentanca

RADIO KOPER

NEDELJA, 5. avgusta 1956: 9.00 Kmetijska ura — 14.15 Glasba po željah — 15.15 Poročila — 15.20 Glasba po željah (II. del) — 15.45 Poje zbor Ivan Cankar iz Trsta p. v. Vlade Svare — 16.10 Promenadni koncert — 19.00 Primorski dnevnik — 19.10 Laha glasba.

PONEDELJEK, 6. avgusta 1956: 5.45 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Od melo-

Kino

KOPER: 3., 4. in 5. avgusta ameriški film STRAH; 6. in 7. avgusta poljski film URE UPANJA; 8. in 9. avgusta francoski film KAZIMIR.

IZOLA: 2. in 3. avgusta poljski film TRENUTKI UPANJA; 4. in 5. avgusta ameriški film LJUBEZEN S TUJCEM; 6. in 7. avgusta francoski film KAZIMIR; 8. in 9. avgusta ameriški film STRAH.

PORTOROŽ: 3. avgusta ameriški film TARZAN; 5. avgusta ameriški film NI MALIH GREHOV; 6. avgusta angleški film POT DO PLEMSTVA; 8. avgusta ameriški film LJUBEZEN S TUJCEM.

PIRAN: 3. avgusta ameriški film MOC OROŽJA; 4. in 5. avgusta poljski film TRENUTKI UPANJA; 6. in 7. avgusta ameriški film STRAH; 8. in 9. avgusta italijanski film BURJA.

SMARJE: 4. avgusta bolgarski film POD IGOM; 5. avgusta ameriški film MOC OROŽJA; 8. avgusta poljski film TRENUTKI UPANJA.

SKOPIJE: 4. avgusta ameriški film NI MALIH GREHOV; 5. avgusta ameriški film PREPLAH NA CESTAH; 8. avgusta bolgarski film POD IGOM.

SEČOVLJE: 4. avgusta ameriški film MOC OROŽJA; 5. avgusta francoski film KAZIMIR; 9. avgusta bolgarski film POD IGOM.

DEKANI: 4. avgusta ameriški film TARZAN; 5. avgusta bolgarski film POD IGOM.

POSTOJNA: 3., 4. in 5. avgusta ameriški film HONDO; 7. in 8. avgusta italijanski film MOJ SIN PROFESOR.

dije do melodije — 14.00 Pesmi in plesi iz naših republik — 14.15 Zabavna glasba in objave — 19.00 Primorski dnevnik — 19.15 Sovjetska zabavna in plesna glasba.

TOREK, 7. avgusta 1956: 5.45 Vesti 13.30 Vesti — 13.40 Stirideset minut traja naš operni sestanek. Iz operne zakladnice Ive Lhotke-Kalinskega: 1) Analfabet, radijska opera v enem dejanju po komediji Branislava Nušića. 2) Zaključni prizor iz opere »Matija Gubec« — 14.20 Zabavna glasba in objave — 19.00 Primorski dnevnik — 19.15 Melodije na predvečer, izvaja orkester Walter Fenske.

SREDA, 8. avgusta 1956: 5.45 Vesti 13.30 Vesti — 13.40 Od melodije do melodije — 14.00 Marijan Lipovšek: orglar, kantata za soliste, zbor in orkester. Izvajajo: Nada Vidmar — sopran, Elza Karlovcva — alt, Rudolf Franci — tenor in Friderik Lupša — bas ter zbor in orkester slovske filharmonije, dirigent Bogo Leskovic — 14.20 Zabavna glasba in objave — 19.00 Primorski dnevnik — 19.15 Ruske narodne pesmi in plesi v priredbah, izvaja na harmoniko Rajmund Horvat.

ČETRTEK, 9. avgusta 1956: 5.45 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Zabavna glasba in objave — 14.00 Glasba po željah — 19.00 Primorski dnevnik — 19.15 Povabilo k valčku. Izvaja orkester Andre Kostelanetz.

PETEK, 10. avgusta 1956: 5.45 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Ugani z nami, kaj je to? — 14.20 Zabavna glasba in objave — 19.00 Primorski dnevnik — 19.15 Madžarski narodni motivi. Izvaja orkester državnega madžarskega ansambla p. v. Lajoša Boroša.

SOBOTA, 11. avgusta 1956: 5.45 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Zda pa enkrat v ritmu (pisan spored lahe in zabavne glasbe) — 14.20 Zabavna glasba in objave — 19.00 Primorski dnevnik — 19.15 Melodije za razvedrilo.

MALI OGLASI

Zamenjam komfortno dvosobno stanovanje s kopalnico, plin, in vsemi pripadajočimi pritliklami v centru Maribora, za primerno dvo ali trosobno v Kopru. Ponudbe poslati pod »nujno« na upravo lista.

VELEBLAGOVNICA »FELICE«, Ulica Carducci 41, Trst, Velika izbira delovnih oblek, srajc, pletenih sukničev — hlač. Provzestno blago po najnižjih cenah v Trstu!

DVOKOLESA od 7.000 lir naprej in MOTORNA VOZILA od 45.000 lir naprej dobite pri trvdki MARCON, Trst, ulica Pietà št. 3. — Oglejte si naše zaloge!

Obrtna delavnica »KROJASTVO« Koper, Rotova ulica št. 1 (nasproti slovenske gimnazije) je pričela poslovati dne 10. julija 1956. Izdeluje vse vrste moških oblek, vojaške in druge uniforme, ženske plašče in kostime po najnovejših krojih, Vabimo vse cenjene interese, da se poslužijo naših uslug. Naš cilj je, da vsakogar zadovoljimo s kvalitetno in cenejo postrežbo.

ZANIMIV RAZGOVOR ZA ZAKLJUČEK

Imeli smo ga nekaj minut pred pristnim slovesom, pred odhodom čeških gostov iz Kopra. Na Trgu Revolucije smo srečali molčnega, skromnega trenerja češke sindikalne moške vrste Jozefa Libro. Ker smo zvedeli, da je bil, preden se je posvetil telovadbi, znani nogometaš — krik »Slavje«, smo ga seveda povprašali, kako enega najboljših čeških klubov, praške ko da je pustil nogomet ter se posvetil telovadbi. Odgovor tega vrhunskega nogometaša je zelo poučen za marsikaterega našega mladina! Libro je namreč brez vsakega razmišljanja dejal, da je našel v vsestranosti telovadbe veliko več zadovoljstva, kot pa pri enostranskem nogometu in da je telovadba zanj sedaj, ko jo je doobira spoznal, ena najlepših in najbogatejših športnih panog, če ne že najlepša sploh!

To je bilo nekaj utrinkov iz prijateljskih razgovorov v Kopru. Pa se poslovimo za sedaj od čeških telovadcev — gostov, ki jih bomo — upamo kmalu lahko zopet pozdravili med nami, ob našem morju, ki jih je tako navdušilo, saj ga je vedno videla sploh prvič v življenju. Saj si tudi oni želijo sodelovanja na vseh področjih — so dejali ob slovesu.

Tudi njim je bilo slovo težko in ob toplem stisku rok smo začutili iskrene prijatelje. Ko je avtobus krenil, so nam mahale številne roke še dolgo v pozdrav in do nas so prihajale tople besede: »Na shledanou v Prazel«. In temu vabilu so bomo radi odzvali.

—k.

»Dovolite, William Shakespeare«

IRONIJA IN TRAGEDIJA LJUDI S SLAVNIMI IMENI

Mislite si, da sedite v družbi, pa vam nekdo reče: »Dovolite, da vam predstavim Napoleona Bonaparteja.« Menda bi pomislili, da bi si vas rad na neokusen način privoščil in bi ga v istem stilu tudi »zabili«. Vendar bi pa utegnili biti to zelo neprijetna zmeta. Na svetu je več kot dve milijardi ljudi in ni vrag, da ni med njimi človeka, ki bi imel takšno ime.

SHAKESPEARE — TRAMVAJAR

Zelo grenko usodo je pripravila usoda soimenjaku slavnega angleškega dramatika Williama Shakespeara. »Shakespeare XX. stoletja« živi v ZDA in je skromen tramvajarski uradnik. Zaradi večnih nesporazumov, posmehovanja in lekcij se mu že

vse skupaj upira. Ena izmed največjih zbadljivk je tale: »Slavno ime imaš, zakaj se ne poskusiš v književnosti? Vsakogar, ki ima takšno ime, bi moralo biti sram, da je tramvajar.«

Leta 1947 je bil kot veterani iz II. svetovne vojne, v kateri je bil dvakrat ranjen, povabljen v Belo hišo. Polkovniku, ki je predstavljal veterane predsedniku Trumanu, je povedal svoje ime. Ko so ga predstavili, se je Truman mahoma zresnil in ga sočutno pogledal. »Da,« se je nagnil k svojemu tajniku, »takšni primeri so res strašno tragični.« Nesporazum so razjasnili šele čez eno uro in tedaj so se vsi veselo zakrohotali, le Shakespearu je bilo neprijetno.

Zaradi svojega slavnega soimenjaka so ga nekoč zaprili, češ, da se norčuje iz organov javne varnosti. Nekega dne je hotel urediti važen popravek, pa so bili z njim zelo kratki: »Nimamo časa za takšne šale. Prespite in streznite se, potem pa spet pridite.«

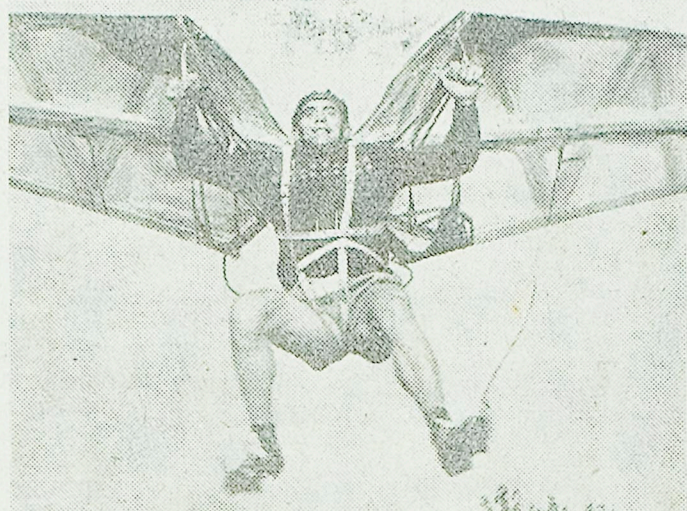
»In tako skozi vse življenje, že od rane mladosti.« toži

William. »Svojo nesrečo skupaj prenašati stoično in večkrat se jezim na svoje starše, da mi niso izbrali drugega imena, recimo Thomas ali George.«

STALIN — KAPETAN AMERISKE ARMADE

V San Francisku živi Gustav Stalin. Po svojem poreklu je Sved. »Ko sem bil pred nekaj leti na švedskem,« pripoveduje kapetan, »kjer sem obiskal svoje sorodnike, je bila vsa tajna policija na nogah in ves čas sem jih imel za petami. Čeprav je moj soimenjak že zdavnaj umrl in čeprav nimam razen imena z njim nič skupnega, moram se zmerom prenašati prezirljive poglede.«

Na svoj način se je poigrala usoda tudi s slavnim junakom Conana Doylea. V Memphisu so prijeli nekega violinca, čigar ime je bilo — Sherlock Holmes. V Firencih te, skromen pisateljček. Soimenjak Winstona Churchilla menjak Winstona Churchilla prodaja biciklje in radioaparate. Anthony Eden popravlja dežnike in brusilno nože.

Ni še dolgo tega, ko se je v Angliji ponesrečil »človek-ptič«, Leo Valentino. Zdaj se je poskušil v tem športu še nekdanji italijanski kolesarski dirkač Augusto Colombo, ki ga vidite na naši sliki. Na roke si je privezal krila in se pognal. Sto metrov daljave je srečno preletel v pičlih desetih sekundah.

Elektronski intelektualc

Elektronski stroji niso več takšna posebnost, da bi se koga začudile njihove sposobnosti. Odkrili so princip in tako izumi iz tega področja skoraj dobesedno dežujejo. Pred nekaj dnevi je prikazal javnosti francoski zdravnik Francois Paych svoj izum. To je elektronski stroj, ki daje najtočnejše diagnoze, ki so jih skrbno izdelali najboljši strokovnjaki. Robot ima celo vrsto ploščic, na katerih so zapisane vse mogoče patološke oblike vsakega organa ali cele vrste organov. Tu je torej registrirano vse kar mora znati zdravnik, seveda v raznovrstnih variacijah in za različne primere obolenj. Pomankljivost tega »zdravnika« je v tem, da je v neki meri le »splošni zdravnik«. Bilo bi potrebno, da bi izdelali tudi robote specialiste ali pa da bi izdelali ogromen stroj, ki bi mogel dati odgovore na vse, kar je doslej odkrila medicinska znanost. Ob tem robotu se je pojavila tudi ideja o elektronskem juristu, ki bi mogel navajati vse mogoče podatke, zakone, itd.

Na ameriški televiziji bodo te dni predvajali skladbo, ki so jo komponirali

glasbeni elektronski možgani. Konstruktorji trdijo, da skomponirajo pesem v žanru lahke glasbe hitreje kot katerikoli komponist. Kolikšna je njegova umetniška pomena pa najbolj zgovorno priča izjava predstavnika tvrdke, ki je aparat izdelala: »Glasbeni robot je na področju elektronike podvig, medtem ko njegovo glasbeno ustvarjanje nima kdo ve kakšne estetske vrednosti. Pomisliti pa moramo, da je to šele začetek.«

Živimo torej v času atomske energije, potovalne mrzlice na druge planete in v času elektronskih možgan.

NAJDALJŠA VRV

Neka ameriška tovarna je izdelala najdaljšo vrv na svetu. Vrv je dolga osem kilometrov in je narejena iz nylona. Uporabljali jo bodo na ladji »Calypso«, ki raziskuje morske globine vzdolž zahodnoafriške obale. Včasih se mora zadržati ladja za daljši čas tudi na odprtem morju in jo je treba zasidrati tudi tam, kjer doseže morje globino do 8.000 metrov.

SVETLOBA — POGONSKO GORIVO

Vsak svetlobni izvor je tudi vir energije. Ta energija se nam zdi pa neopazna in neznatna samo zato, ker je vsaj doslej še ni mogoče skoncentrirati. Na tej teoriji je zasnoval ravnatelj Inštituta za radioaktivnost v Stuttgartu profesor Saenger načrt za vsemirsko ladjo, ki bi uporabljala za svoj pogon fotone, ki se gibljejo s hitrostjo svetlobe.

Ugotovili so, da pritiskajo sončni žarki na Zemljo s težo kakih 400.000 ton. Le majhen del te moči bi zadostovalo za pogon medplanetarnih ladij. Profesor Saenger meni, da bi dosegli zadostno koncentracijo sončne svetlobe z nekakšnim reflektorjem, ki bi bil podoben plinski svetilki. Atomske delčice svetlobe bi usmerjali skozi nek plin, ki bi začel žareti. Pritisk, ki bi nastal od te svetlobe, bi bilo treba še zbrati in zgostiti in to bi zadostovalo za pogon. Takšna vsemirska ladja bi mogla premagati razdaljo do Marsa v dobri uri.

Kljub tolikšnemu razvoju tehnike in navzlec svojemu optimizmu pa profesor Saenger meni, da bi morala delati na tem področju cela generacija znanstvenikov. Z vsemirsko ladjo in s svetlobno energijo bi lahko dosegli celo globine Rimske ceste.

KURJE OKO

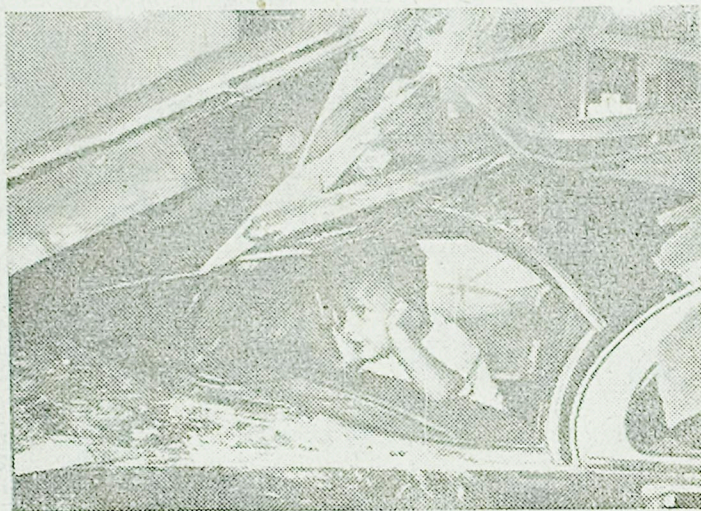
Da ne bo nesporazuma: ne gre za tiste neprijetne očiščance na podplatih, marveč za oko s katerim kura gleda. S kurjim očesom je naredil neki japonski profesor nekaj takega nad čemer so obstrmeli strokovnjaki po vsem svetu. Profesor Kuvabara veča za svelovnoznane očesnega zdravnika, odločil se je za nenavaden podvig. Neka deklica je bila že precej časa slepa in dr. Kuvabara je presadil v njeno oko roženico iz kurjega očesa. Operacija je uspela in komisija oftalmologov, ki je deklico kasneje temeljito pregledala, je doktorju le čestitala. Nekaj takega se doslej ni še nikomur posrečilo, kajti strokovnjaki so bili prepričani, da je mogoče vrniti človeku vid le s človeško roženico.

ZVOČNI RADAR

Najmlajši izumitelj je menda John Fulton. Doma je v Novi Zelandiji; po poklicu je dijak srednje šole, zato si lahko predstavljate, kaj je izumil — aparat za odkrivanje profesorjev! To je neke vrste »zvočni radar«, ki dela na podoben način kot detektorji za odkrivanje podmornic. Ko se zvočni valovi odbijejo od kakega predmeta ali telesa, jih ujame antena in jih prenese na radarski zaslon. Za anteno je uporabil Fulton gramofonsko trobento, ki jo je izmaknil svoji babici. Nekje je staknil še radarski kazalec in naredil na njem precej sprememb. Kakor hitro opazi na radarskem zaslonu kaj sumljivega, že poskoči prebrisan John: »Fantje, stari gre, ugasnite čike!« Bistroumna iznajdba, ni kaj reči.

LADJA S KRILI

V ZSSR so pred nedavnim skonstruirali prototip potniške motorne ladje, ki se od dosedanjih bistveno razlikuje. Nova ladja ima pod vodo dvoje kril. Na ta način se zmanjša upor in se poveča brzina ladje za trikrat. Razen tega ladja s krili ne dela valov, čeprav se giblje z veliko hitrostjo.

Otroci so znani po svojih pristranskih domislicah v vžgalicami, nič manj iznajdljivi pa niso, če dobijo v roke avtomobil. Triletni deček se je meni nič tebi nič vtihotopil v očetov avtomobil. Pritiskal je na gumba in na vzvode in avto je slednjič zabrenčal. Kako se je ta podvig končal, vam najbolje kaže naša slika. Na srečo je bila hiša, v katero se je zaletel, lesena in se mu ni nič zgodilo.

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

POSLOVENIL RADO BORDON

12

Zdela se mi ni prav nič bolj nevarna kot vojna na filmskem platnu. Vendar sem prosil boga, naj bi se čim prej končala. Morda se bo končala to poletje. Morda bodo Avstrijci popustili. V drugih vojnah so vselej popustili. Kaj pa je s to vojno? Vsi so pravili, da so Francozi na tih. Rinaldi je rekel, da so se Francozi uprli in da čete korakajo na Pariz. Vprašal sem ga, kaj se je zgodilo, on pa mi je odvrnil: »Oh, zaustavili so jih.«

Rad bi šel v Avstrijo brez vojne. Rad bi šel v Schwarzwald.* Rad bi šel v planine Hartz.** Kje pa so pravzaprav te planine? V Karpatih so boji. Tja ne bi hotel iti. Čeprav bi bilo morda lepo. Lahko bi šel tudi v Španijo, če ne bi bilo vojne.

Sonec je že zahajalo in dan je postal hladnejši. Po večerji bom šel obiskat Catherine Barkley. Začel sem si, da bi bila zdaj tu. Začel sem si, da bi bil z njo v Milanu. Rad bi jedel skupaj z njo v Covi, potem pa bi se v toplem večeru sprehajala po Via Manzoni, ubrala potem čez, hodila ob kanalu, nato pa bi šel s Catherine Barkley v hotel. Morda bi šla. Morda bi si predstavljala, da sem njen ljubi, ki je bil padel. Vstopila bi pri glavnih vratih, vratar bi se odkril, jaz bi se zaustavil pri vratarjevem pultu in vprašal za ključ, ona pa bi me čakala pri dvigalu; potem bi stopila v dvigalo, se počasi peljala gor in dvigalo bi pri vsakem nadstropju zaškripalo. In nato, v najinem nadstropju, bi služabnik odprl vrata in se postavil poleg njih, ona pa bi stopila ven in tudi jaz in šla bi po hodniku. Jaz bi vtaknil

ključ v ključavnico vrat in stopil v sobo, potem pa naročil po telefonu, naj pošljejo gor steklenico belega vina s Caprija v srebrni posodi z ledom; in bilo bi slišati, kako led udarja ob posodo, medtem ko služabnik gre po hodniku in trka, jaz pa bi rekel, naj posodo z vinom pusti pred vrati. Bilo bi namreč vroče in midva bi bila brez obleke, okno pa bi bilo odprto in čez streho hiš bi letale lastovice. In ko bi se zatem zmrščilo, bi stopila k oknu in mali netopirji bi se podili nad hišami in v bližini dreves, midva pa bi pri zaklenjenih vratih pila vino s Caprija; in pokrita v vročini samo z rjuho bi bila vso noč skupaj in bi se v topli milanski noči ljubila vso noč. Tako bi pač moralo biti. Hitro bom pojedel in šel obiskat Catherine Barkley.

V meni so dosti klepetali. Pil sem vino, zakaj ta večer si ne bi bili vsi bratje med seboj, če ne bi bil tudi jaz pil in se pogovarjal s kuratom o irskem nadškofu, ki je bil menda plemenit človek; moral sem se delati, da vem za krivico, za krivice, ki so mu bile storjene in katerih sem bil kot Američan kriv tudi jaz. Bilo bi nevljudno, če ne bi ničesar vedel o njih, ko sem poslušal tako sijajno razlago o njihovih vzrokih, ki so se konec koncev zdeli, kakor da gre le za nesporazum.

Prišlo mi je na misel, da ima lepo ime in da izhaja iz Minnesote ter da to dela ime še lepše: Irška v Minnesoti, Irška v Wisconsinu, Irška v Michiganu. Kar je ime delalo tako ljubko, je bilo to, da je zvenelo kot Resand.* Ne, ni bilo to. V njem je bilo več kot to. Da, oče... Ising, oče... Morda, oče... Ne, oče... Da, morda je res oče... Vi veste o tem več kot jaz, oče... Kurat je bil dober, toda dolgočasen. Oficirji niso bili dobri, toda dolgočasni. Kralj je bil dober, toda dolgočasen. Vino je bilo slabo, a ni bilo dolgočasno. Snemala je sklenino z zob in jo puščalo na nebu.

»In tako so kaplana zaprli,« je rekel Rocca, »ker so pri njem našli tri odstotne obligacije. To je bilo seveda v Franciji. Tu ga ne bi nikoli zaprli. Zatrjeval je, da nima pojma o pet odstotnih obligacijah. To se je zgodilo v Beziersu. Bil sem tam in sem o tem bral v časopisu; šel sem nato v zapor in prosil, da bi smel govoriti s kaplanom. Bilo je čisto očitno, da je bil obligacije ukradel.«

»Niti besedice od vsega tega ne verjamem,« je rekel Rinaldi.

»Kakor hočeš,« je odvrnil Rocca. »Toda to pripovedujem za našega kaplana tu. To je zelo poučno. On je duhovnik in bo to razumel.«

Kurat se je smehljaj. »Kar nadaljujte,« je dejal. »Poslušam.«

»Seveda, nekatere od teh obligacij niso bile obračunane, toda kaplan je imel vse tri odstotne obligacije in nekaj krajevnih obligacij. Ne spominjal se več natančno, kakšne. Tako sem šel torej v zapor in zdaj pride jedro te zgodbe. Stol sem pred celico in mu rekel, kakor da sem se prišel spovedovat: »Blagoslovite me, oče, kajti grešili ste.«

Vsi so planili v smeh.

»In kaj je rekel on?« je vprašal kurat.

Rocca se je napravil, kakor da ne sliši, in mi je dalje razlagal smisel šale.

»Ali razumete poanto?«

Kazalo je, da gre za zelo zabavno šalo, če jo popolnoma razumeš. Nalili so mi še vina in povedal sem zgodbo o preprostem angleškem vojaku, ki so ga bili postavili pod prho. Potem je major povedal zgodbo o enajstih Čehoslovakih in ogrskem kaplarju. Ko sem spil še nekaj vina, sem pripovedoval zgodbo o jahalcu, ki je našel penny.* Major je rekel, da obstoji zelo podobna zgodba o italijanski vojvodinji, ki ni mogla ponoči spati. Pri tej točki je kaplan vstal in odšel, jaz pa sem povedal zgodbo o trgovskem potniku, ki je bil ob petih zjutraj prišel v Marseille, ko je pihljaj maestral.

Major je rekel, da je rekel, da je prejel sporočilo, da jaz lahko pijem. Zanikal sem. Odvrnil je, da je to res in se je zaklinjal pri Bakhovem truplu, da bomo ugotovili, ali je res ali ne. Ne Bakh, sem rekel. Ne Bakh. Da, Bakh, je odvrnil on.** Moral bom piti kozarec za kozarec in kozareček za kozarečkom z Bassijem Filippom Vincenzo.

* Gre za besedno igro v angleščini. Po angleško se Irška pravi Ireland, ta beseda pa se izreka približno kot beseda Island. — (Op. prev.).

* Pogorje v jugozahodni Nemčiji, na Badenskem in Württemberskem. (Op. prev.).

** Gozdno pogorje v severni Nemčiji, zahodno od spodnje-ga toka Sale. (Op. prev.).